

DJECA, RODITELJI I MEDIJI U CRNOJ GORI

Podgorica, novembar 2018.

SADŽAJ

A

METODOLOGIJA

B

**MEDIJSKO OKRUŽENJE
DJECE**

C

**KORIŠĆENJE
MEDIJA I
MEDIJSKIH
SADRŽAJA**

D

**UTICAJ
MEDIJA
NA DJECU**

E

**RODITELJSKO
PRAĆENJE
KORIŠĆENJA
MEDIJA**

METODOLOGIJA

- **Ciljna populacija:** Roditelji djece uzrasta 4 do 8 godina, djeca starosti 9 do 17 godina i jedan od njihovih roditelja/staratelja (roditelj koji je više uključen u djetetove aktivnosti s medijima).
- **Tip uzorka:** Troetafni stratifikovani slučajni reprezentativni uzorak.
- **Stratumi:** Geo-ekonomski stratum (3 geo-ekonomska stratum) i urbana/ruralna naselja
- **Metod prikupljanja podataka:** Ispitivanje licem u lice u domaćinstvima ispitanika (CAPI); Djeca su samopopunjavala osjetljive dijelove upitnika
- **Metod odabira ispitanika:** U slučajevima kada je postojalo više od jednog člana domaćinstva starosti 9 do 17 godina korišćen je metod posljednjeg rođendana. U domaćinstvima gdje je bilo više od jednog roditelja/staratelja intervjui su sprovedeni sa roditeljem koji je znao više o korišćenju medija izabranog djeteta.
- **Veličina uzorka:** 1050 roditelja i 655 djece
- **Period prikupljanja podataka:** Avgust 2018

MEDIJSKO OKRUŽENJE DJECE

U KAKVOM INFORMACIONO-KOMUNIKACIONOM OKRUŽENJU ŽIVE DJECA?

UREĐAJI U DOMAĆINSTVIMA GDJE ŽIVE DJECA 4 DO 17 GODINA

		4-8 godina	9-11 godina	12-17 godina
TV uređaj		91%	96%	96%
Smartfon		91%	92%	94%
Klasični mobilni telefon		41%	35%	39%
Tablet		36%	38%	34%
Kompjuter ili laptop		65%	73%	75%
Game player konzola za igrice		13%	20%	17%
Radio uređaj		44%	40%	44%
MP3 Player		17%	13%	15%

9 od 10 djece u Crnoj Gori je okruženo svim savremenim komunikacionim i informacionim uređajima, bez obzira na uzrast. U njihovom okruženju naročito dominiraju *screen* uređaji.

KOJI SU INFORMACIONO-KOMUNIKACIONI UREĐAJI NA RASPOLAGANJU DJECI?

UREĐAJI KOJI SU DOSTUPNI DJECI UZRASTA 4 DO 17 GODINA U DOMAĆINSTVIMA

		4-8 godina	9-11 godina	12-17 godina
TV uređaj		84%	91%	94%
Smartfon		65%	78%	92%
Klasični mobilni telefon		17%	23%	27%
Tablet		28%	34%	32%
Kompjuter ili laptop		43%	66%	71%
Game player konzola za igrice		9%	15%	14%
Radio uređaj		26%	32%	40%
MP3 Player		8%	9%	13%

Osim što su okružena modernim informaciono-komunikacionim tehnologijama djeci su one u velikoj mjeri na raspolaganju - u najvećoj mjeri TV uređaji, smartfon i kompjuteri. Dostupnost tehnologija značajno raste s uzrastom djece.

KOJI SU INFORMACIONO-KOMUNIKACIONI UREĐAJI KOJE DJECA POSJEDUJU?

UREĐAJI KOJE DJECA OD 4 DO 17 GODINA IMAJU KAO SOPSTVENE

		4-8 godina	9-11 godina	12-17 godina
TV uređaj (u svojoj sobi)		16%	18%	24%
Mobilni telefon		21%	63%*	91%**
Tablet		11%	12%	19%
Kompjuter ili laptop		9%	21%	34%
Game player konzola za igrice		7%	12%	11%
Radio uređaj		6%	8%	15%
MP3 Player		4%	3%	10%

Smartphone

*50% 9-11

**63% 12-17

9 od 10 djece uzrasta od 12 do 17 godina poseduju sopstveni mobilni telefon.

6 od 10 djece uzrasta 9 do 11 godina ima svoj mobilni telefon.

Svako peto dijete uzrasta 4 do 8 godina ima svoj mobilni telefon.

KORIŠĆENJE MEDIJA I MEDIJSKIH SADRŽAJA

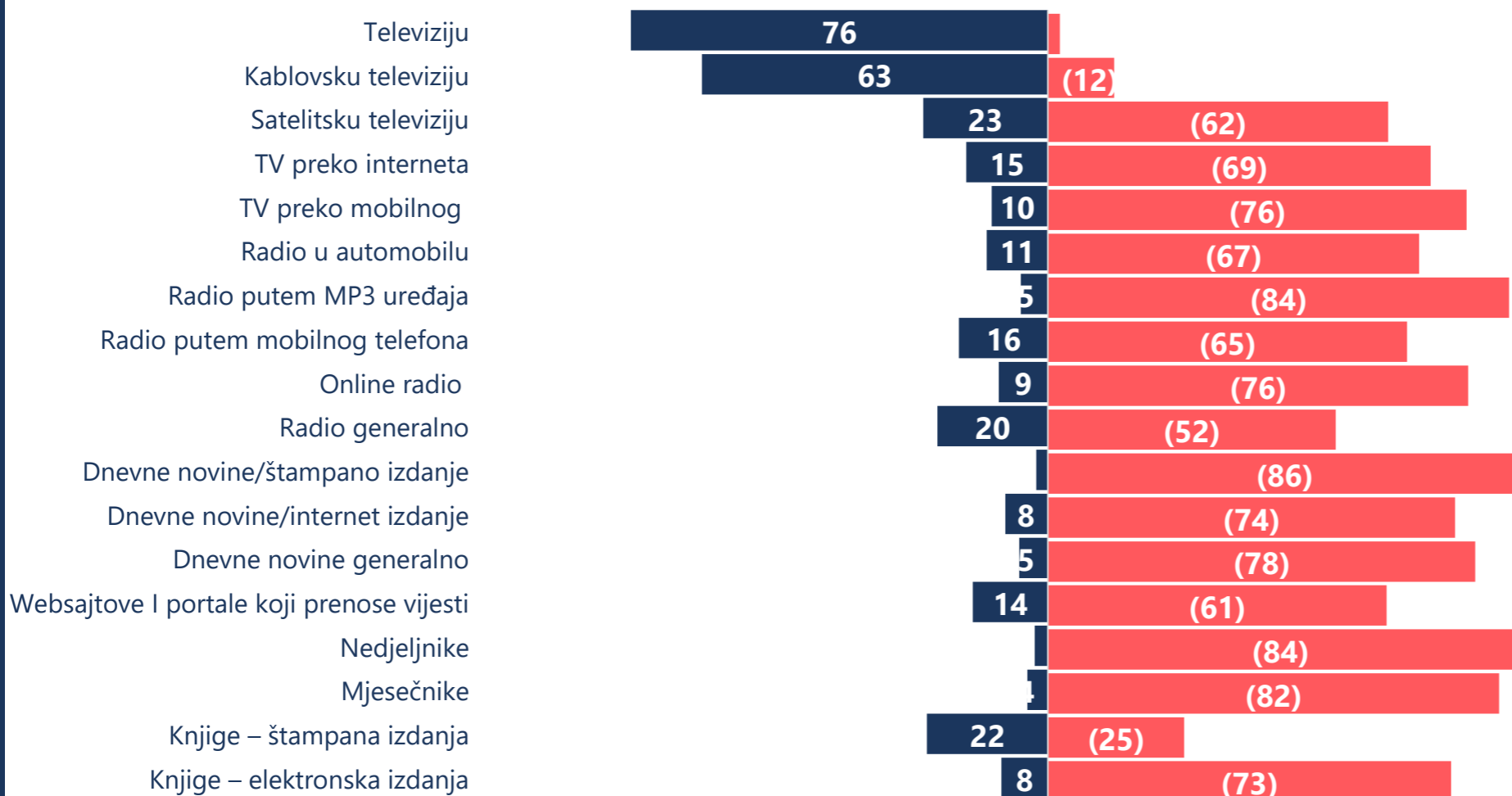
Uticaaj medija zavisi od sadržaja
koje biramo i kako ih tumačimo

KOLIKO ČESTO DJECA KORISTE MEDIJE U TIPIČNOJ ŠKOLSKOJ NEDELJI?

UČESTALOST KONZUMACIJE MEDIJA

% DIJECA 12-17

■ Svakodnevno ili većinu dana u nedelji ■ Nikada

76% djece svakodnevno gleda televiziju.

22% djece svakodnevno čita knjige – štampana izdanja.

20% djece svakodnevno sluša radio.

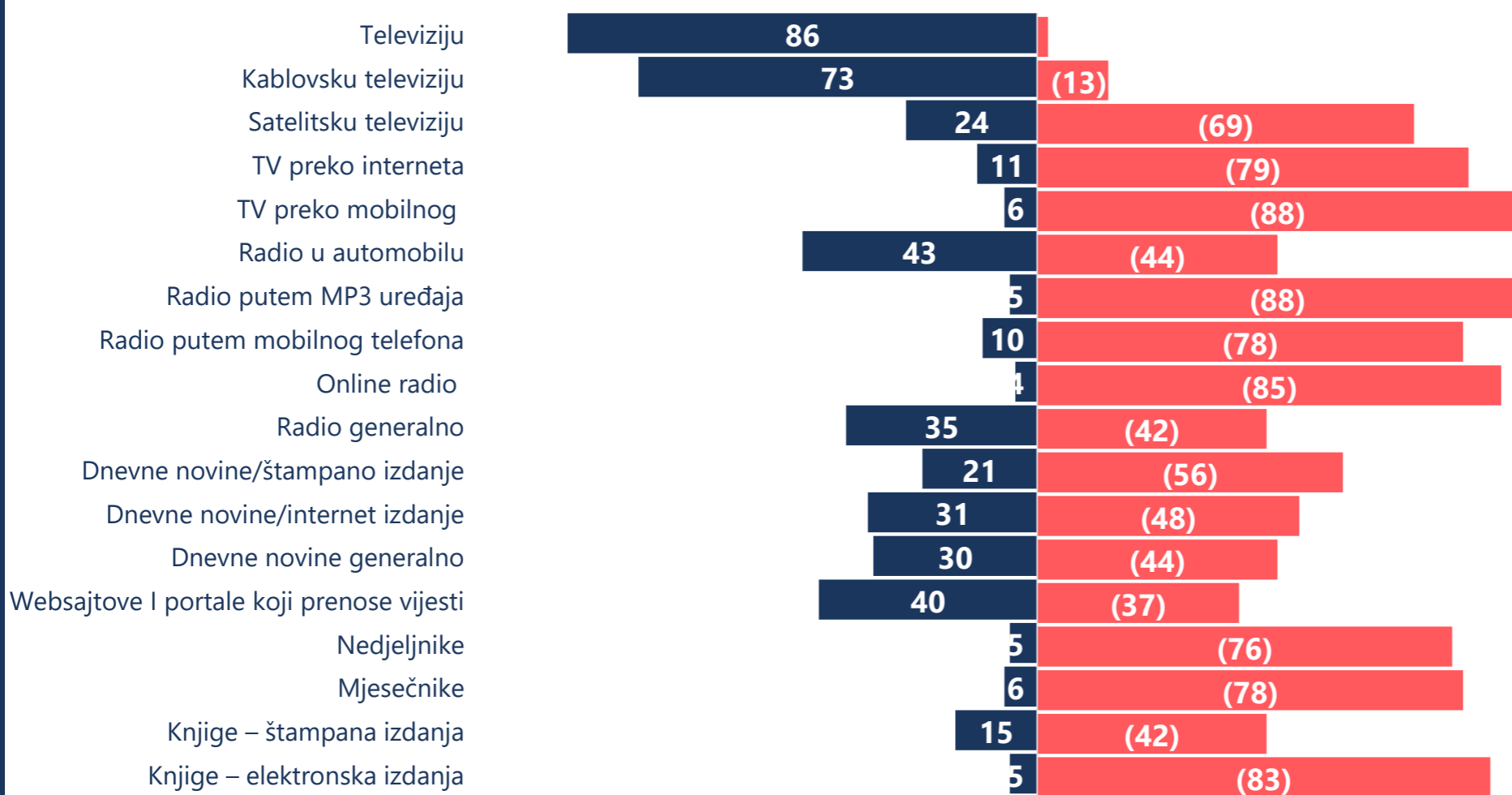
14% djece svakodnevno prati vijesti na portalima.

KOLIKO ČESTO RODITELJI DJECE KORISTE MEDIJE TOKOM TIPIČNE RADNE NEDELJE?

UČESTALOST KONZUMACIJE MEDIJA

% RODITELJI

■ Svakodnevno ili većinu dana u nedelji ■ Nikada

86% roditelja svakodnevno gleda televiziju.

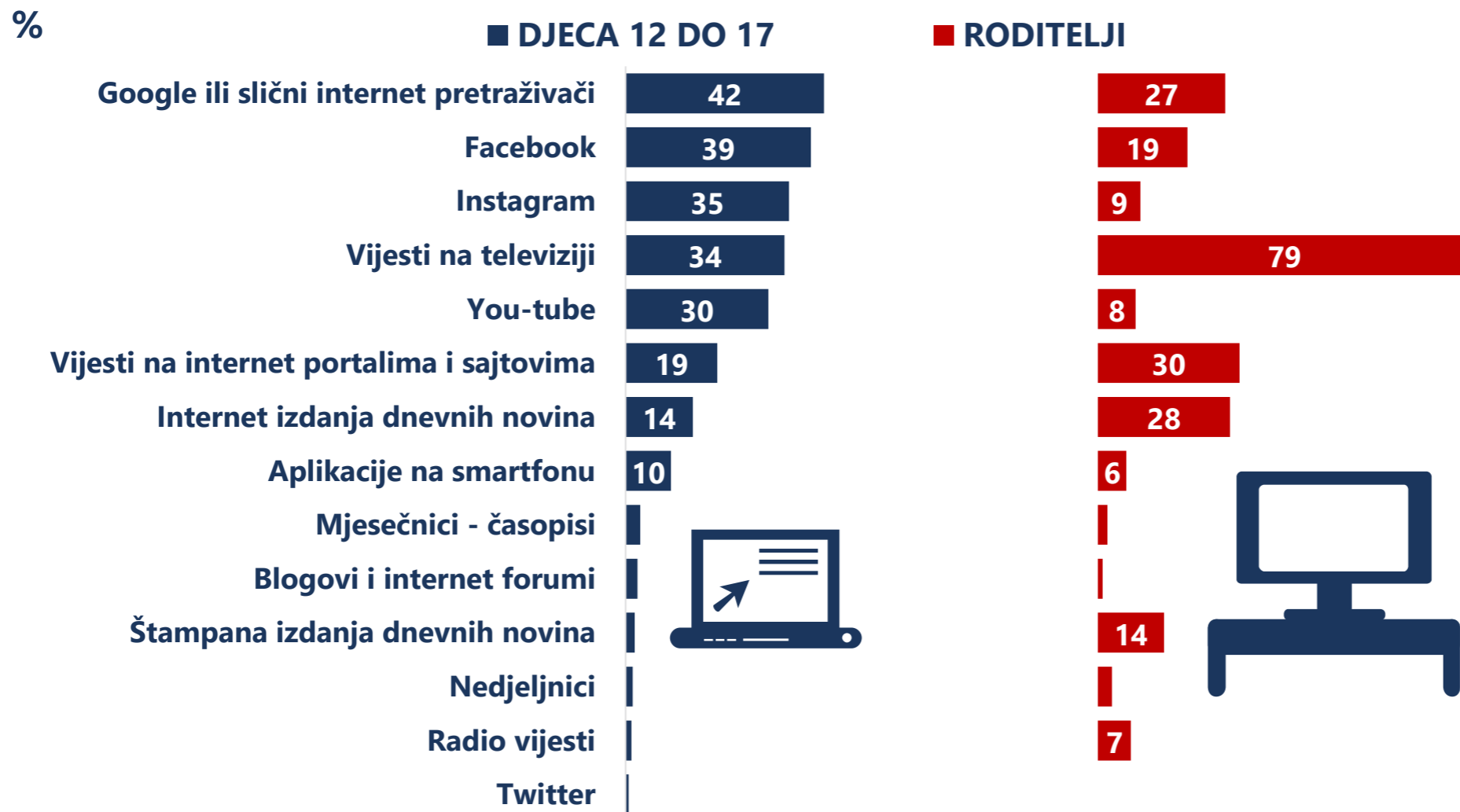
40% roditelja svakodnevno prati vijesti na portalima.

35% roditelja svakodnevno sluša radio.

30% roditelja svakodnevno prati dnevne novine.

KOJE MEDIJE KORISTE RODITELJI I DJECA KAKO BI SE INFORMISALI O STVARIMA KOJE IH INTERESUJU?

MEDIJI KOJI SE NAJČEŠĆE KORISTE U INFORMISANJU

42% djece se informiše preko Google-a ili sličnog internet pretraživača, 39% preko Facebook-a i 35% preko Instagrama.

8 od 10 roditelja najčešće se informiše preko televizije...

Djeci je internet prvi izvor informacija, a roditeljima TV.

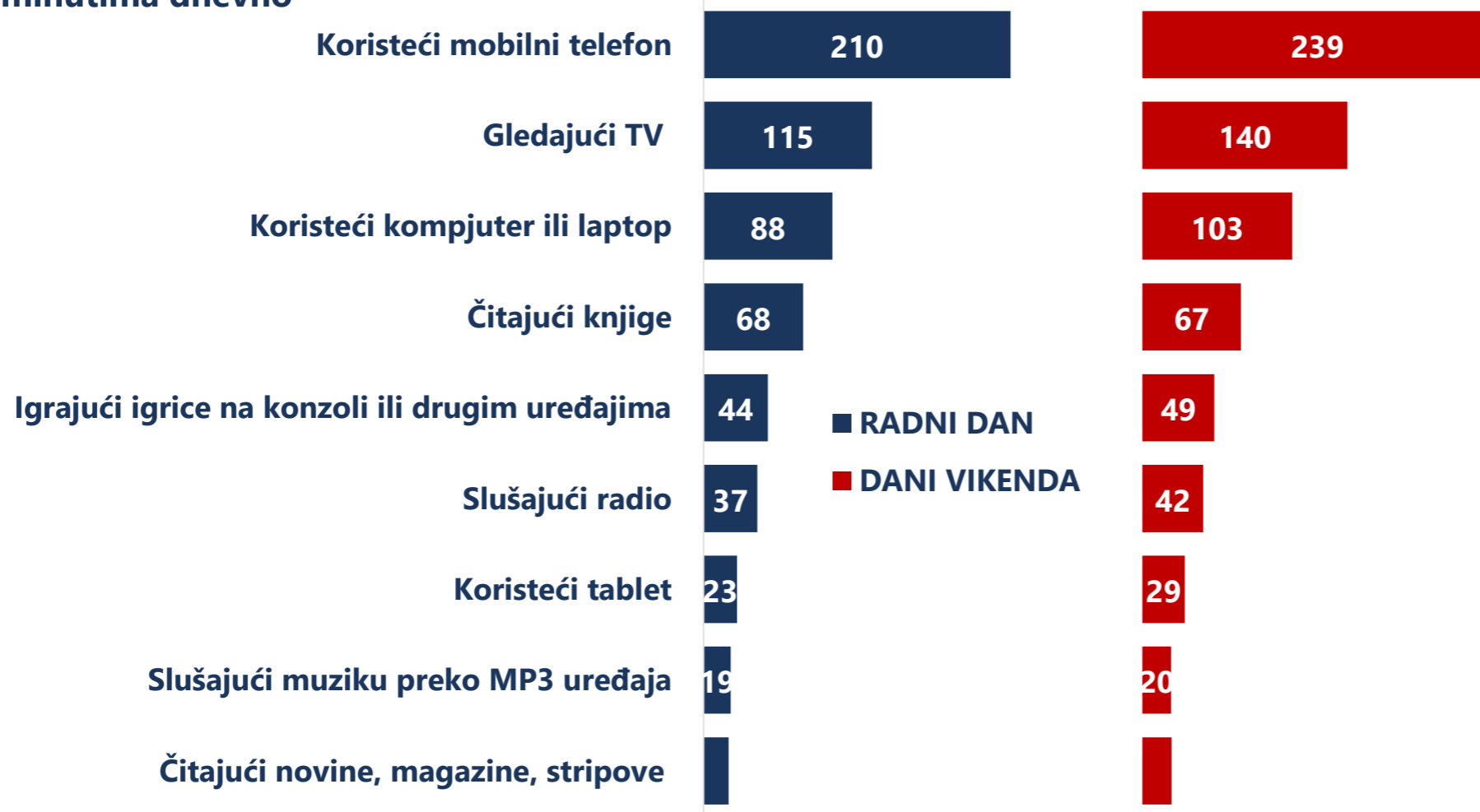
Putem kojih medija si se informisao/informisala u protekloj nedjelji o stvarima koje te interesuju? /Putem kojih medija ste se informisali u protekloj nedjelji o stvarima koje vas interesuju?

N=324 djeteta uzrasta 12-17 godinn N=324 roditelja djece 12 -17 godina

KOLIKO VREMENA DJECA PROVODE UZ INFORMACIONO-KOMUNIKACIONE UREĐAJE I MEDIJE?

VRIJEME PROVEDENO UZ MEDIJE I UREĐAJE

U minutima dnevno

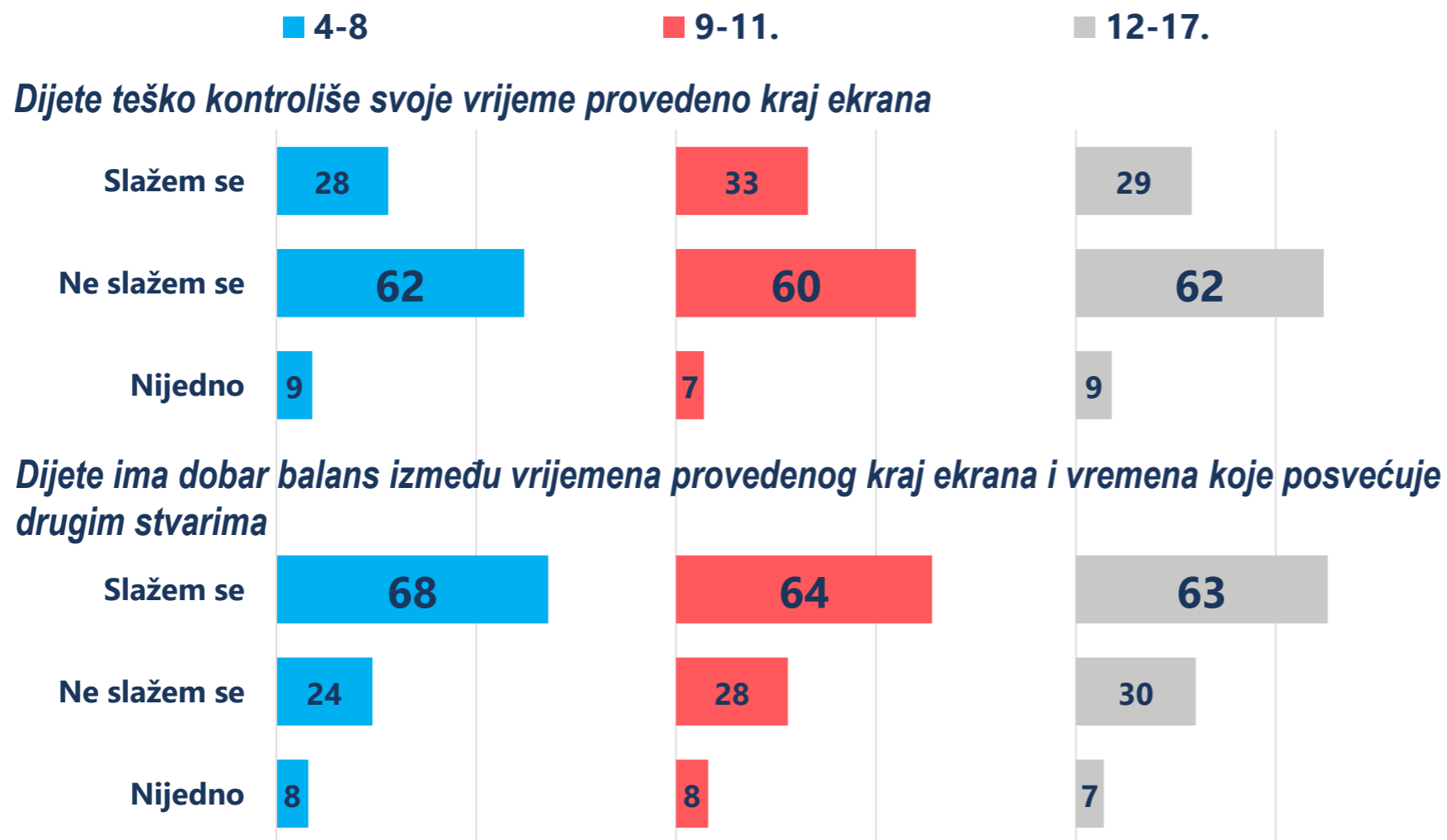
Djeca 12-17 su ISPRED NEKOG EKRANA dnevno oko 8 sati.

Ukupno vrijeme provedeno uz medije je u najvećoj mjeri vezano za takozvane *screen medije*.

KAKO RODITELJI GLEDAJU NA VRIJEME KOJE DJECA PROVODE UZ NEKI OD EKRANA (SCREEN TIME)?

STAVOVI RODITELJA O VREMENU PROVEDENOM UZ EKRANE

% RODITELJI

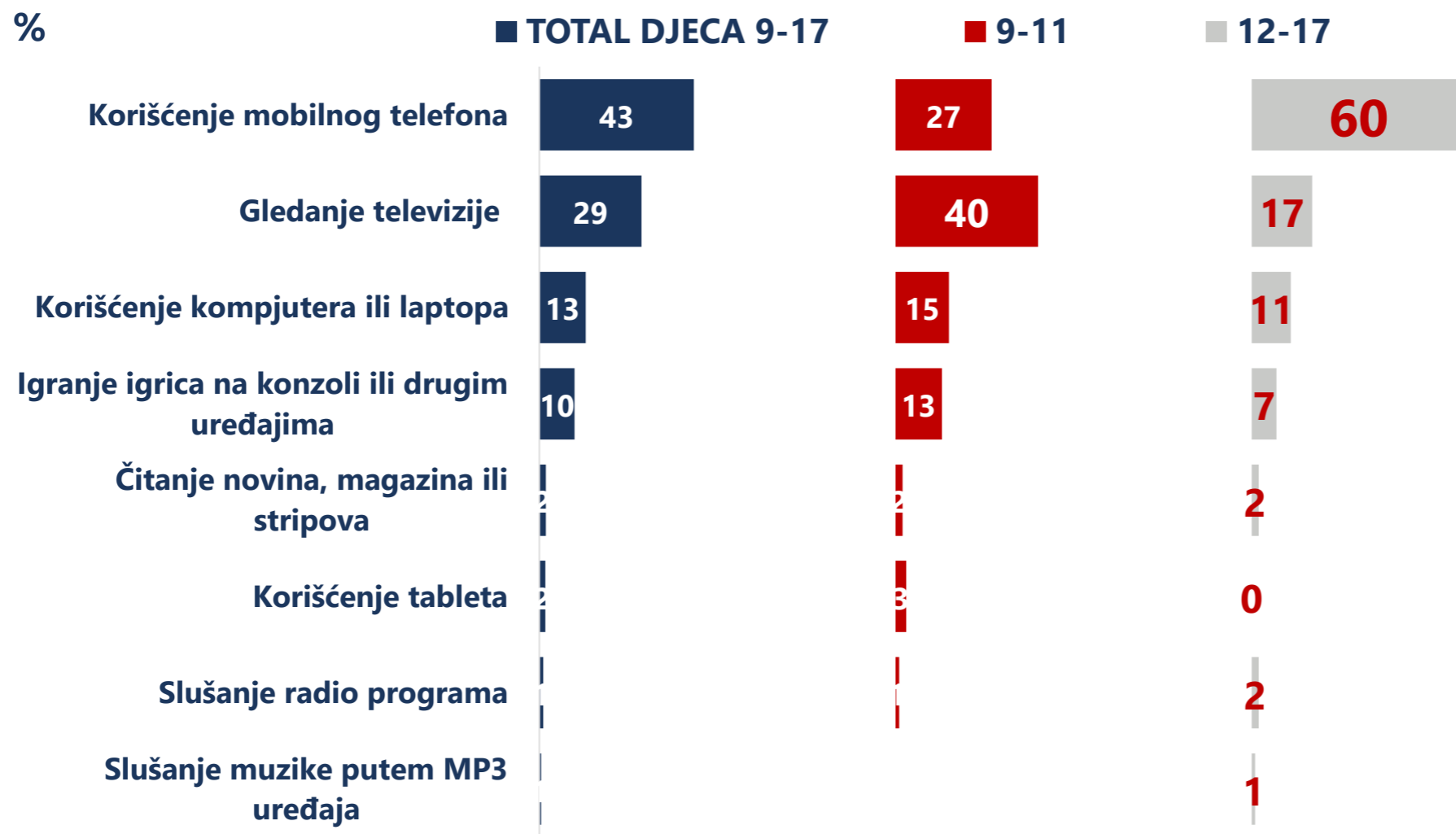

6 od 10 roditelja **NE POKAZUJE** posebnu zabrinutost u odnosu na vrijeme koje njihova djeca provode uz neki od ekrana.

Iako djeca 12-17 godina kažu da ispred ekrana provedu oko 8 sati dnevno, većina roditelja smatra da njihova djeca imaju dobru ravnotežu između vremena ispred ekrana i vremena za druge aktivnosti.

BEZ ČEGA DJECA NE BI MOGLA DA ZAMISLE SVOJU SVAKODNEVICU?

STAVOVI DJECE O UPOTREBI UREĐAJA

Većini djece (43%) uzrasta 9 do 17 godina najviše bi nedostajalo vrijeme provedeno uz mobilni telefon.

Ipak, značajne razlike se ispoljavaju na različitim uzrastima: mlađoj djeci bi u znatno većoj mjeri nedostajala televizija, dok je kod starije djece ipak vrijeme uz mobilni dragocjenije.

KOJI SU TO OMILJENI TV SADRŽAJI MEĐU STARIJOM DJECOM?

OMILJENI TV PROGRAMI

% DJECA 12-17

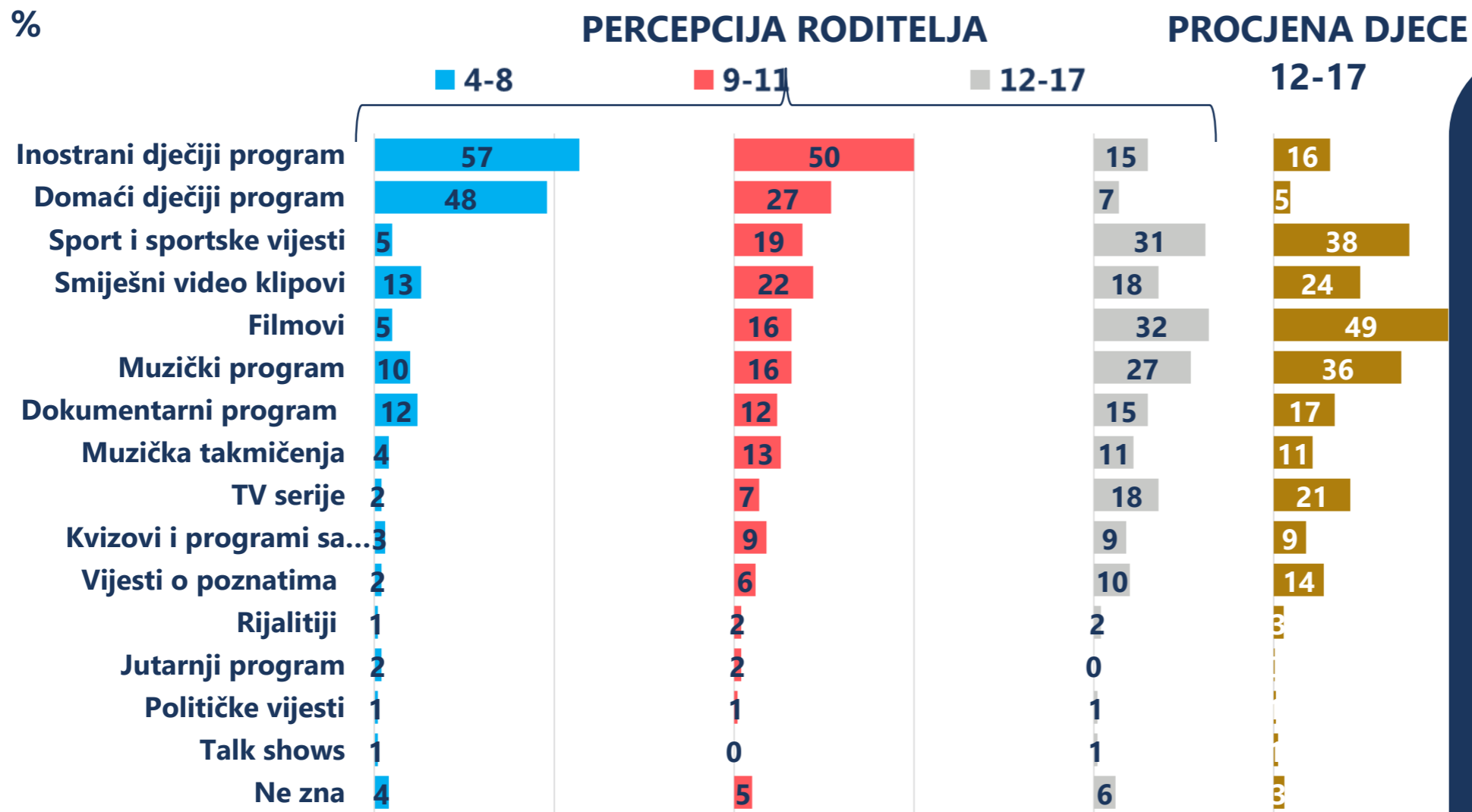
Kada su u pitanju najomiljeniji TV sadržaji djece uzrasta 12-17, većina njih (između 51% i 66%) takve sadržaje češće nalazi na inostranim (kablovskim) TV kanalima.

Omiljeni TV sadržaji su prvenstveno zabavnog i sportskog karaktera.

Interesovanja i potrebe za TV sadržajima pretežno nalaze na inostranim, kablovskim TV kanalima.

KAKO RODITELJI VIDE DJEČIJA INTERESOVANJA U POGLEDU TV SADRŽAJA?

OMILJENI TV SADRŽAJI i PROGRAMI

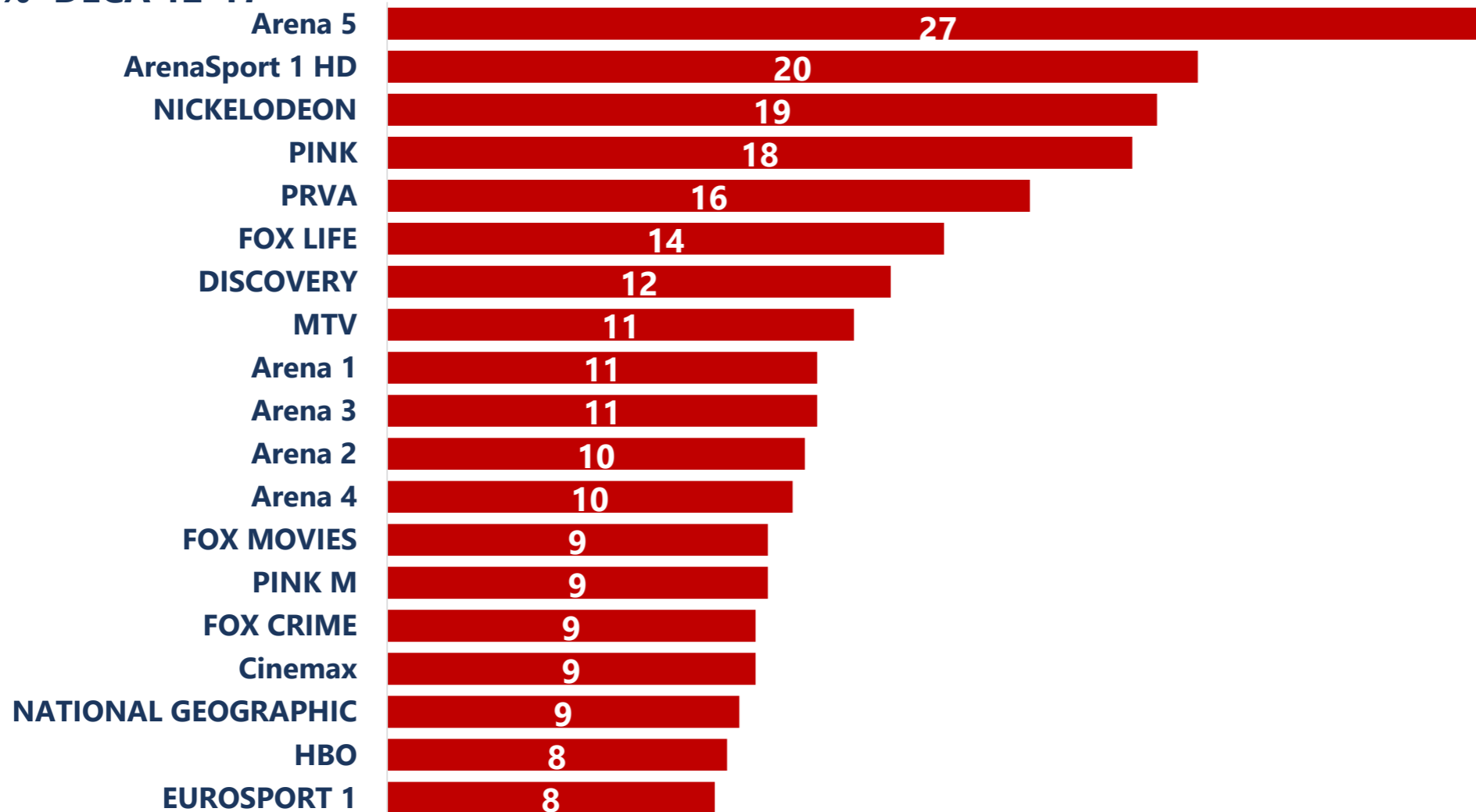
Prema roditeljima, najmlađa djeca (4-11) najviše vole da gledaju dječiji program, dok stariji uzrast (12-17) najviše prati filmove, sport i muziku.

Percepcija roditelja se uglavnom poklapa sa odgovorima djece 12-17, što ukazuje da dobro prate njihovo korišćenje medija.

OMILJENI TV KANALI DJECE UZRASTA 12-17 GODINA

OMILJENI TV KANALI

% DECA 12-17

Djeca i mladi 12-17 najviše prate TV kanale u kojima dominiraju sportski, zabavni, filmski i program dokumentarnog tipa. Većina omiljenih kanala spada u inostrane i kablovske TV stanice što ukazuje na njihovu veću sposobnost da odgovore potrebama djece i mladih.

KAKO DJECA VIDE „PONUDU“ MEDIJSKIH SADRŽAJA NA DOMAĆIM, STRANIM TV KANALIMA I NA INTERNETU

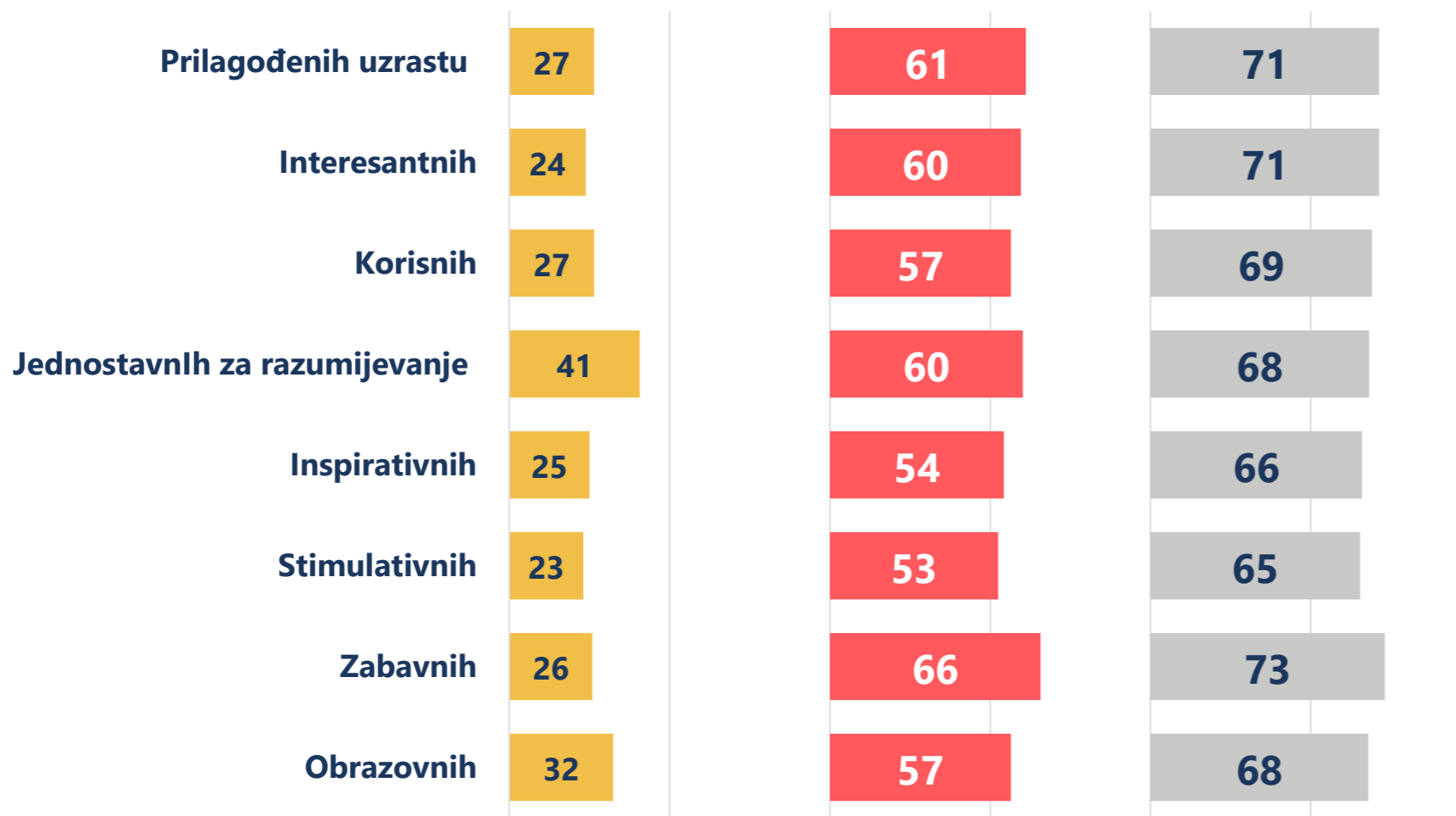
MEDIJI KOJI PRUŽAJU ADEKVATNE SADRŽAJE / VIŠESTRUKI ODGOVOR

% DJECA 12-17

■ Na crnogorskim TV kanalima

■ Na inostranim TV kanalima

■ Na internetu

Djeca uzrasta 12 do 17 godina procjenjuju da medijske sadržaje koji odgovaraju njihovim potrebama, interesovanjima i uzrastu mogu najprije pronaći na INTERNETU, pa na INOSTRANIM KABLOVSKIM TV KANALIMA, što domaćoj medijskoj produkciji postavlja nove izazove.

Da li po vašem mišljenju ima dovoljno sadržaja...? / Da li po tvom mišljenju ima dovoljno sadržaja...? (PRIKAZANII POTVRDNI ODGOVORI)

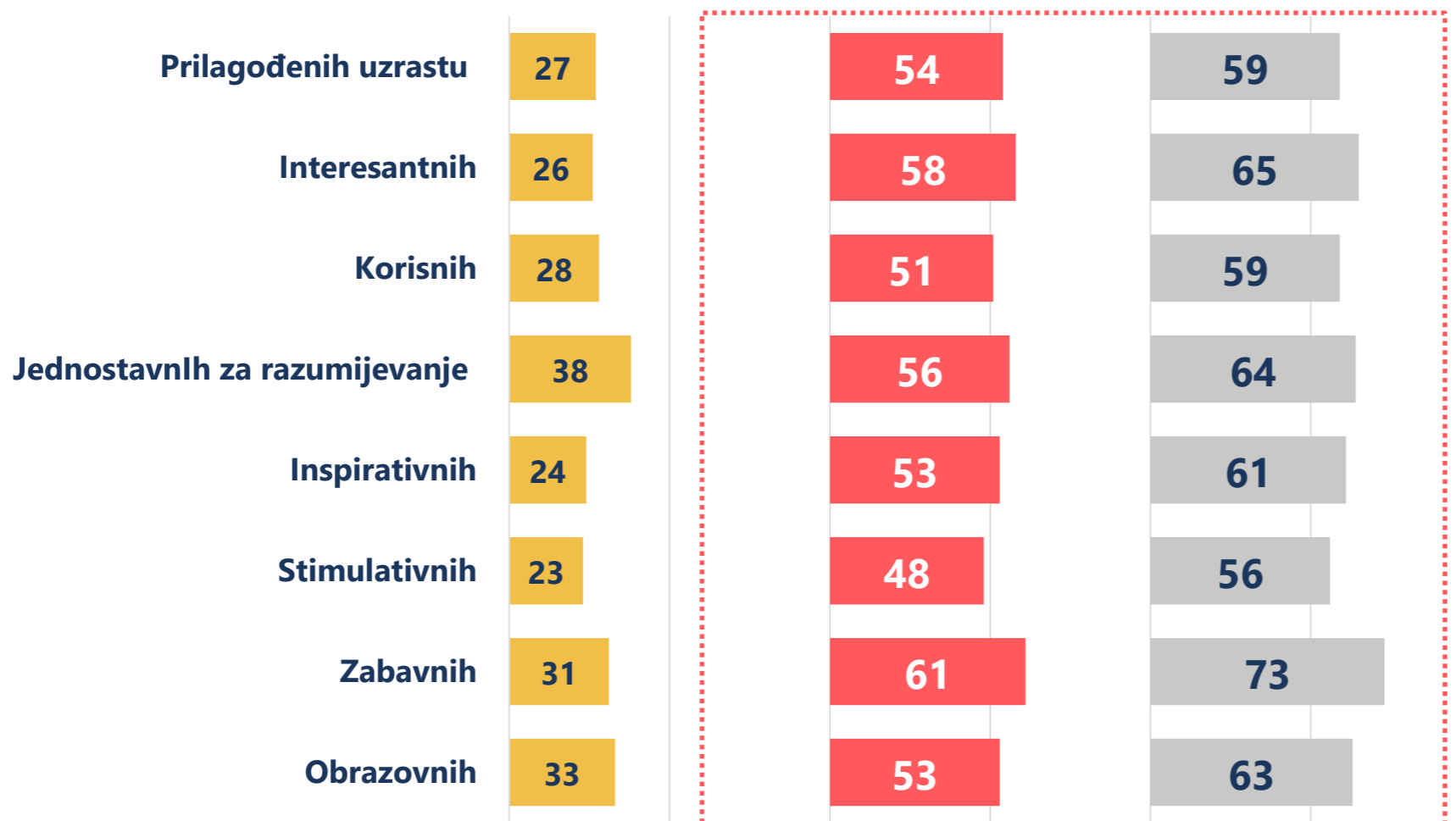
N=324 djeteta uzrasta 12-17 godinn

KAKO RODITELJI VIDE „PONUDU“ MEDIJSKIH SADRŽAJA NA DOMAĆIM, STRANIM TV KANALIMA I NA INTERNETU

MEDIJI KOJI PRUŽAJU ADEKVATNE SADRŽAJE / VIŠESTRUKI ODGOVOR

% RODITELJI

■ Na crnogorskim TV kanalima ■ Na inostranim TV kanalima ■ Na internetu

Roditelji su potpuno saglasni sa procjenom djece da se kvalitetniji i dječjem uzrastu prilagođeniji sadržaji mogu u većoj mjeri naći najprije na internetu, pa onda na inostranim TV kanalima (kablovskim).

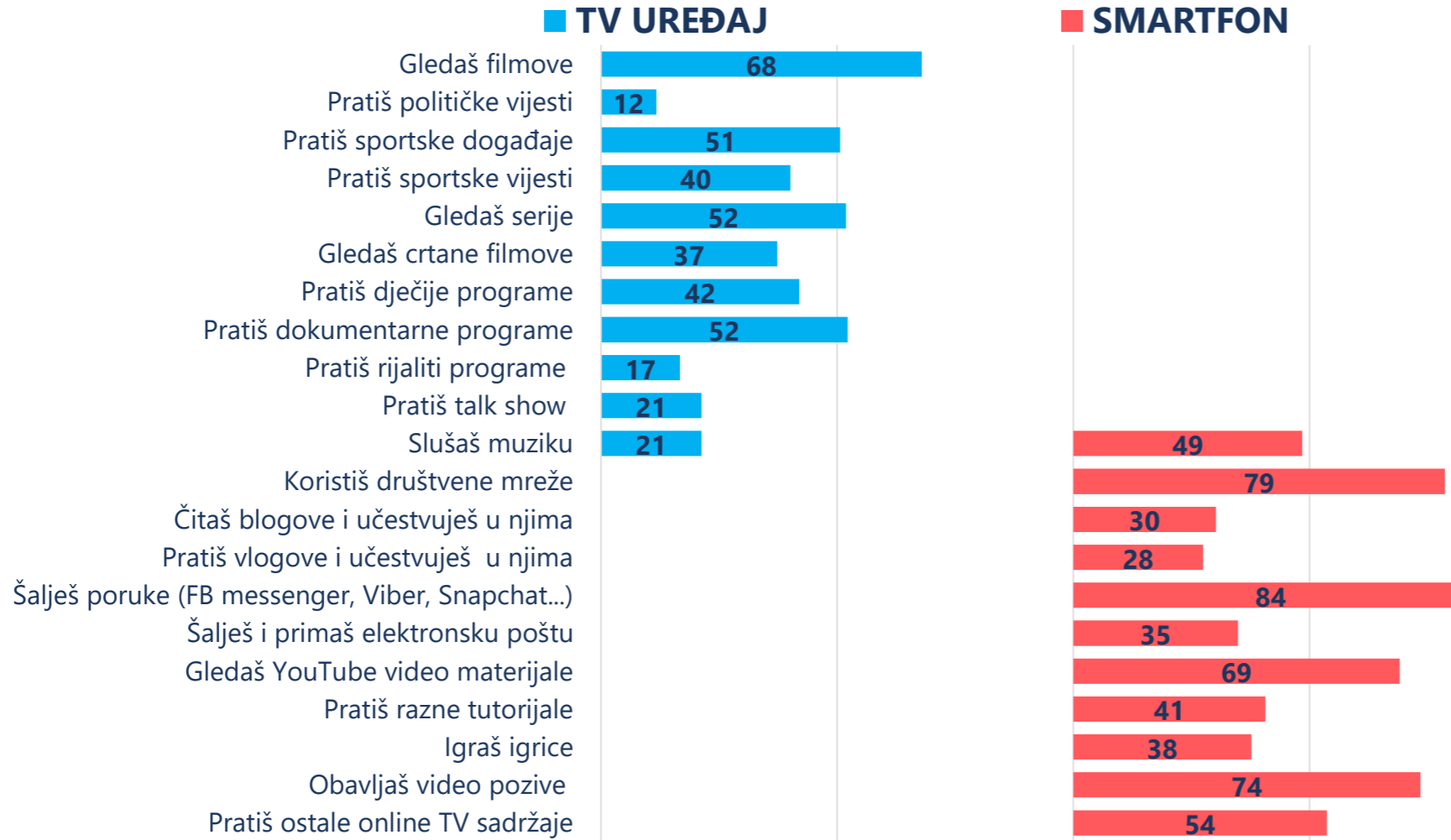
Da li po vašem mišljenju ima dovoljno sadržaja...? / Da li po tvom mišljenju ima dovoljno sadržaja...? (PRIKAZANII POTVRDNI ODGOVORI)

N= 1050 roditelja djece uzrasta 4 do 17 godina;

KAKO DJECA KORISTE UREĐAJE ZA PRISTUPANJE RAZLIČITIM MEDIJSKIM SADRŽAJIMA?

UPOTREBA TV UREĐAJA I SMARTFONA

% DIJECA 12-17

Najveći dio video sadržaja djeca (12 do 17 godina) konzumiraju putem televizije, dok je smartfon rezervisan za društvene mreže i specifične digitalne sadržaje.

PAR ZANIMLJIVOSTI

22% djece nije pročitao nijednu knjigu (van školskih zadataka) u posljednjih godinu dana

43% roditelja nije pročitao nijednu knjigu u posljednjih godinu dana

63% roditelja i

61% djece mijenja TV kanale dok ne nađe neki program koji ih zanima

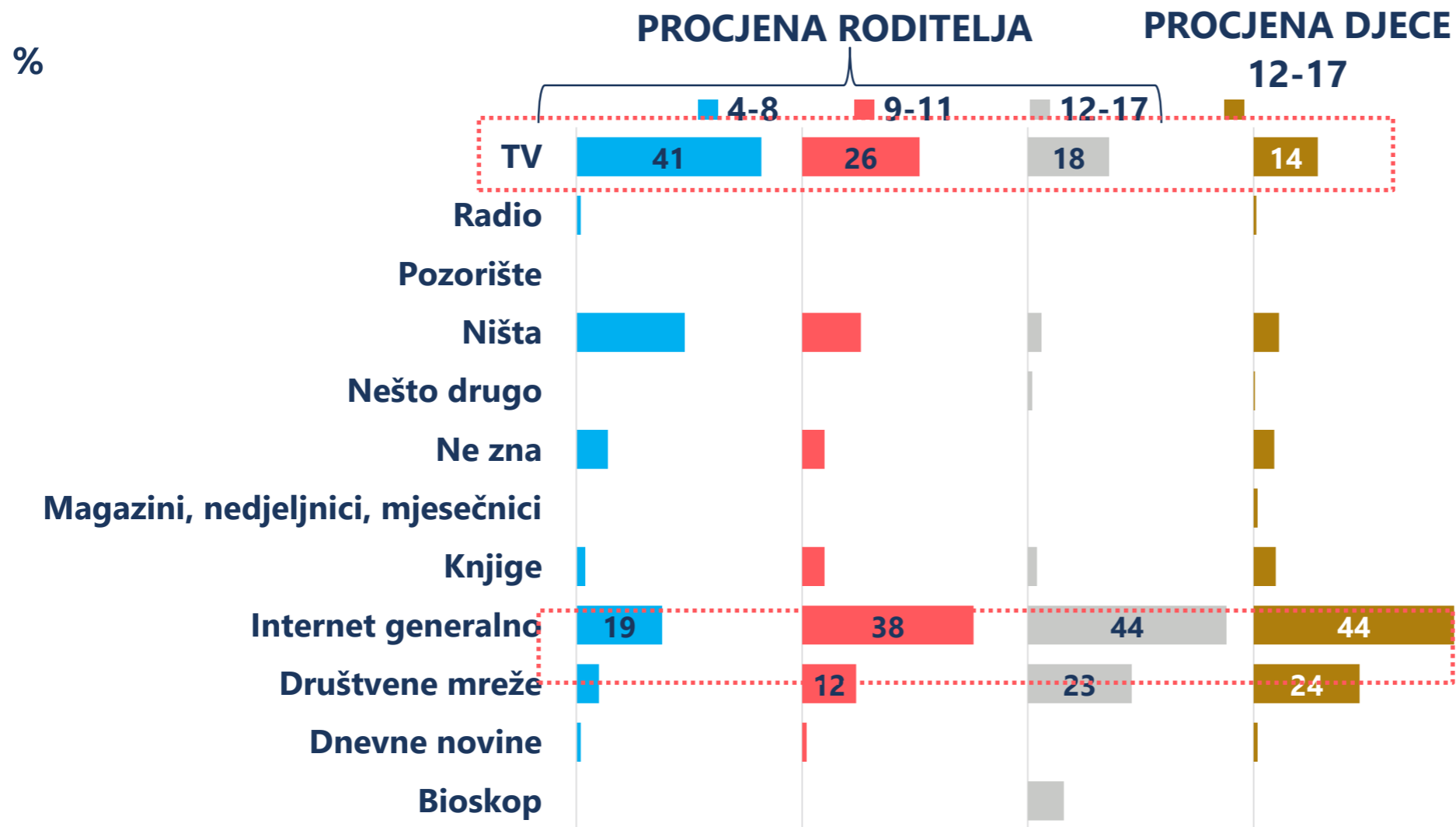
1/3 zna unaprijed šta će da gleda na TV-u

UTICAJ MEDIJA NA DJECU

KOJI MEDIJI NAJVIŠE UTIČU NA DJECU?

PROCJENA RODITELJA I SAME DJECE

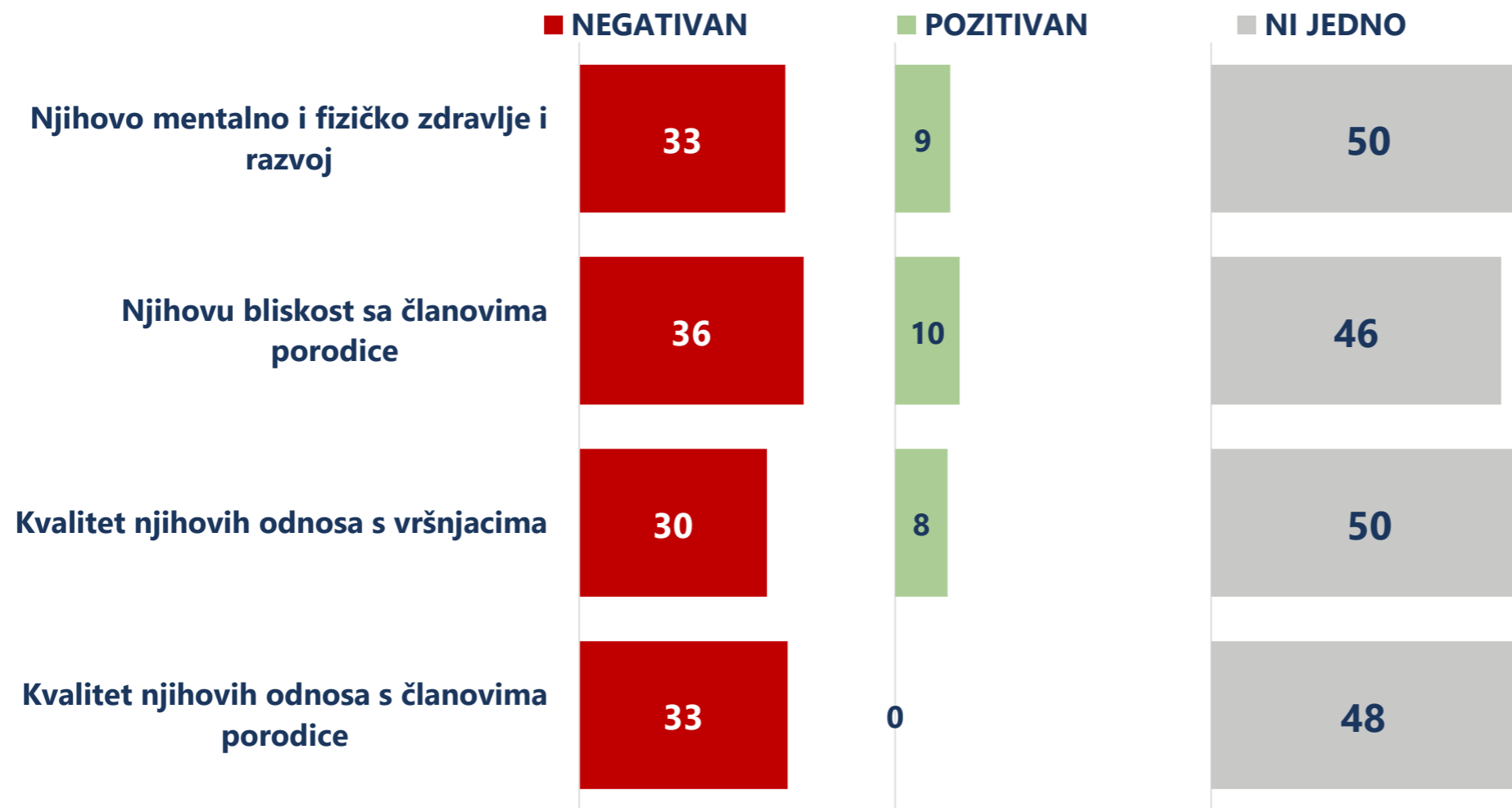
Roditelji smatraju da s većim uzrastom opada uticaj televizije, a raste uticaj interneta i društvenih mreža. Djeca 12-17 svojom samoprocjenom u potpunosti potvrđuju percepciju roditelja. To ukazuje da roditelji dobro prate medijsku konzumaciju djece.

Kada razmišljate o medijima, koji od njih, po vašem mišljenju, ima najveći uticaj na vaše dijete?/ Kada razmišljaš o medijima, koji od njih, po tvom mišljenju, ima najveći uticaj na tebe?

KAKO RODITELJI PROCJENJUJU UTICAJ VREMENA PROVEDENOG UZ EKRANE NA RAZVOJ NJIHOVE DJECE?

RODITELJSKA PROCJENA UTICAJA SCREEN TIME-A NA DIJETE

% RODITELJI

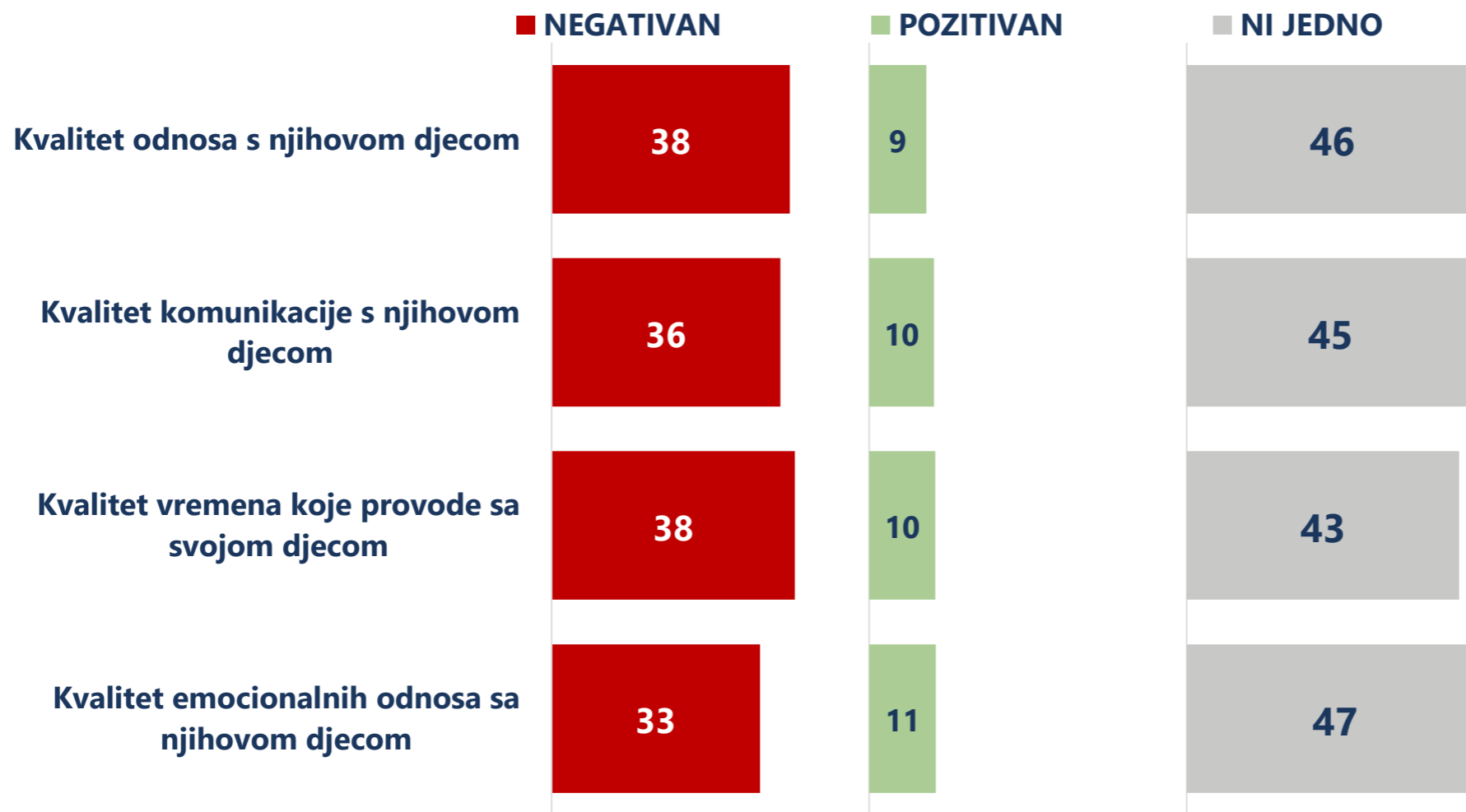
Za većinu roditelja uticaj vremena provedenog uz ekrane i medije *nije a priori* ni pozitivan ni negativan.

Oko 1/3 roditelja procjenjuje da postoje negativni efekti vremena koje djeca provode uz ekrane.

KAKO RODITELJI PROCJENJUJU UTICAJ VREMENA PROVEDENOG UZ EKRANE NA NJIHOVE ODNOSI DA DJECOM?

RODITELJSKA PROCJENA UTICAJA SCREEN TIME-A NA ODNOS S DJETETOM

% RODITELJI

Za skoro polovinu roditelja vrijeme koje se provodi uz ekrane i medije nema ni pozitivan ni negativan uticaj na kvalitet njihovog odnosa s djecom i na njihovu socijalnu dinamiku i interakciju.

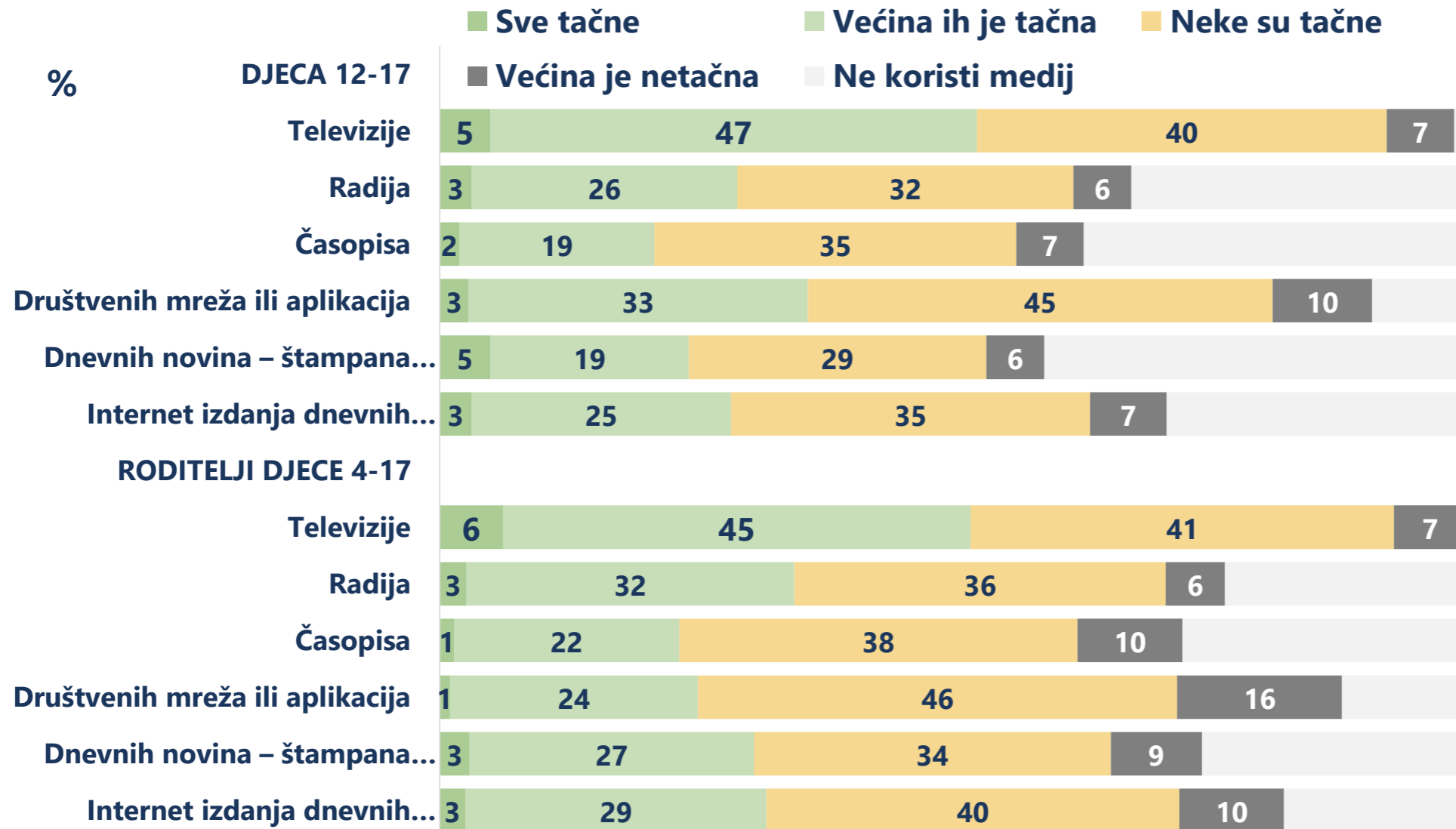
Oko 1/3 roditelja smatra da vrijeme provedeno uz medije loše utiče na njihove odnose s djecom.

Kakav je po vašem mišljenju uticaj vremena koje djeca/roditelji provode uz medije, posebno TV i mobilne na...?

N= 1050 roditelja djece uzrasta 4 do 17 godina

VJERUJU LI DJECA I RODITELJI MEDIJIMA?

KAKAV STAV IMAJU RODITELJI I DJECA PREMA INFORMACIJAMA KOJE PRIMAJU PUTEM MEDIJA?

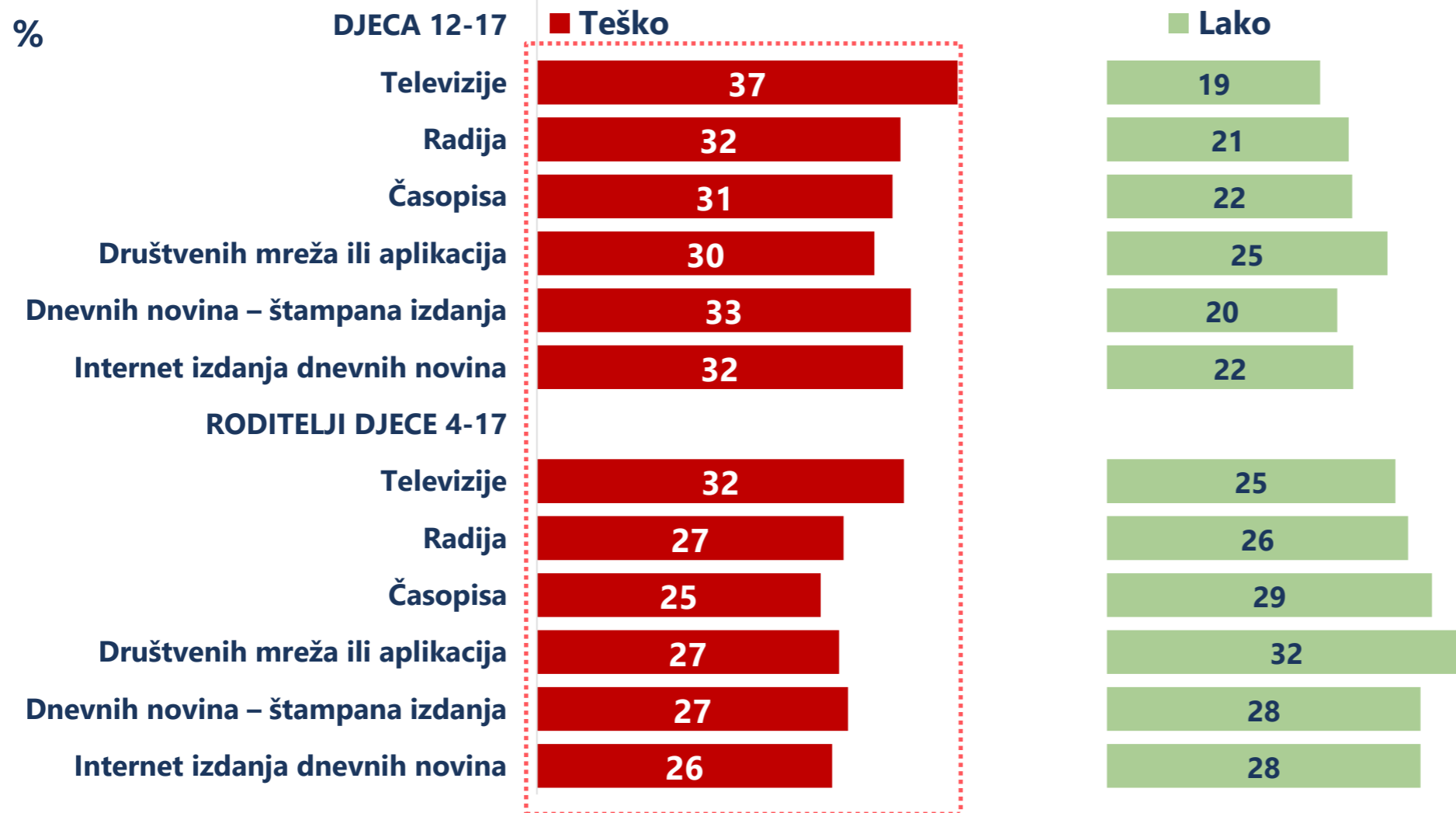

Većina roditelja ali i djece starijeg uzrasta ima obazriv i oprezan stav prema tačnosti i istinitosti informacija koje primaju putem medija.

Televizija je medij od najvećeg stepena povjerenja, dok roditelji pokazuju znatno veću rezervisanost prema društvenim mrežama nego djeca.

DA LI JE LAKO PROCIJENITI ISTINITOST INFORMACIJA U RAZLIČITIM MEDIJIMA?

PROCJENA DJECE I RODITELJA

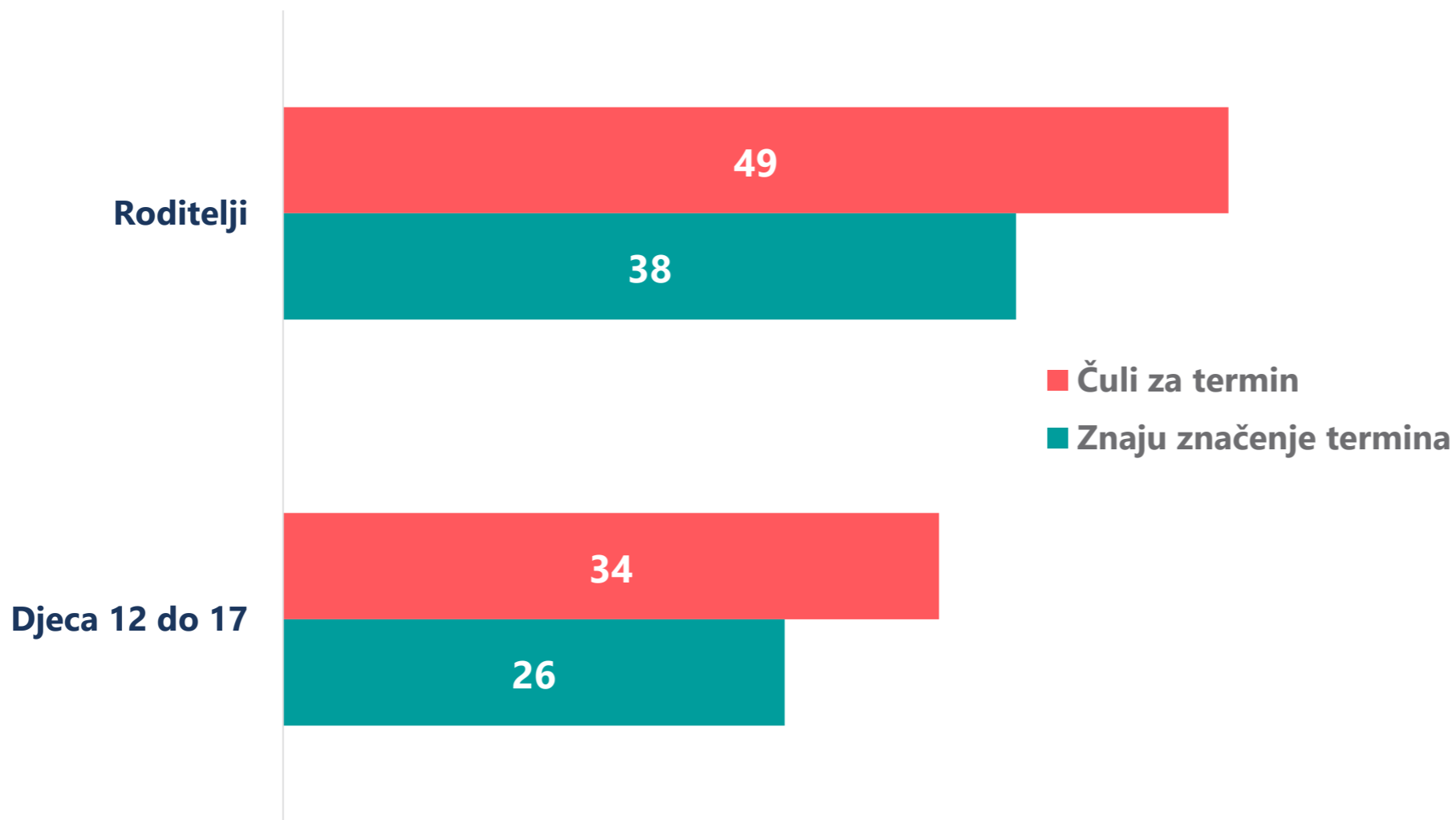
Skoro 40% djece smatra da je teško prepoznati netačnu vijest na televiziji.

Roditelji su po ovom pitanju nešto sigurniji u svoju sposobnost procjene istinitosti informacija.

I roditeljima i djeci je najteže procijeniti istinitost TV informacija.

ŠTA SU LAŽNE VIJESTI (FAKE NEWS) I KAKO IH PREPOZNATI?

PROCJENA DJECE I RODITELJA

38% djece uzrasta 12 do 17 godina i 49% roditelja je čulo za termin FAKE NEWS.

...ali većina ne zna značenje!

PAR ZANIMLJIVOSTI

62% djece kaže da je roditeljima tražilo da im kupe nešto što su vidjeli da se reklamira na **TV**, a **65%** nešto što se reklamira na **internetu**

Svako drugo dijete (47%) je zainteresovano da učestvuje u produkciji TV programa za djecu, a **svaki drugi roditelj** (49%) bi podržao svoje dijete u tome

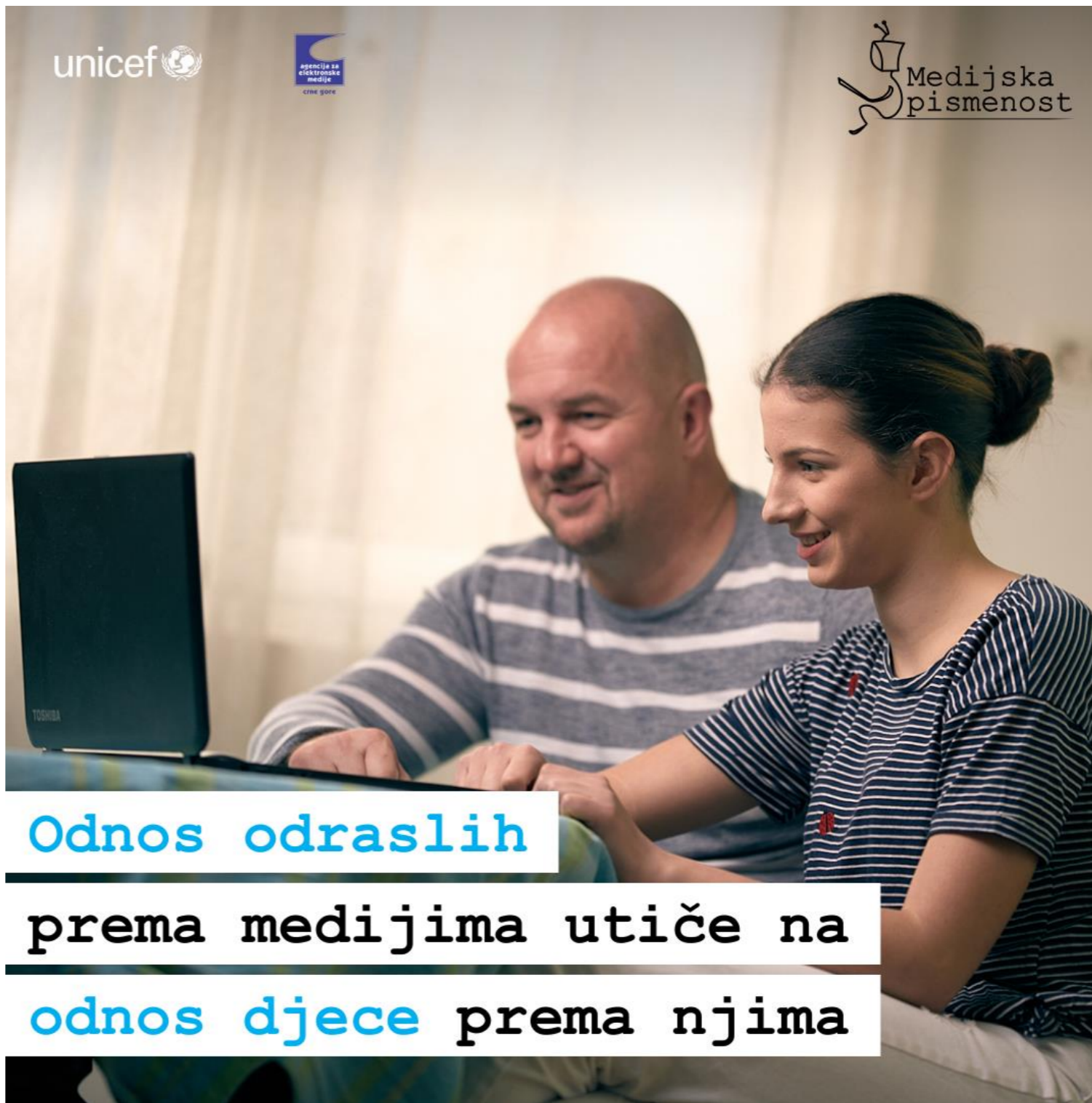

57% djece kaže da imitira svoje heroje iz medija – nosi sličnu frizuru, odjeću, radi slične stvari

Svaki drugi roditelj (48%) ne bi poslao dijete na TV takmičenja u pjevanju, plesu, glumi i slično, jer smatra da je za dijete bolje da kritiku stručnjaka dobije bez pritiska javnosti

RODITELJSKO PRAĆENJE KORIŠĆENJA MEDIJA

PAR ZANIMLJIVOSTI

81%

DJECE kaže da je TV u kući uključen i kada ga niko ne gleda, kao šum u pozadini

53%

DJECE kaže da im se dešava da im roditelji kada su zauzeti upale TV ili youtube i puste ih da gledaju šta hoće da bi završili svoje obaveze na miru

1/2

DJECE kaže da je gledalo TV sadržaj s oznakom da nije za njihov uzrast

1/5

RODITELJA ne obraća pažnju na oznake uzrasta koji je adekvatan za određeni TV sadržaj ili to radi rijetko

1/3

RODITELJA pušta djecu da gledaju TV sadržaje koji imaju oznaku da nijesu za uzrast njihovog djeteta

45%

DJECE I skoro isti procenat roditelja (47%) izvještava da pri zajedničkom gledanju TV-a daljinski upravljač stoji kod oca, pa je time i odgovornost za izbor medijskog sadržaja koji gledaju na njemu.

PAR ZANIMLJIVOSTI

57% roditelja bi najprije pitali **druge roditelje** za savjet o tome da li je neki medijski sadržaj adekvatan za njihovo dijete

Svako peto dijete smatra da takva pravila nijesu potrebna, dok **svako drugo** smatra da su ta pravila fer i neophodna

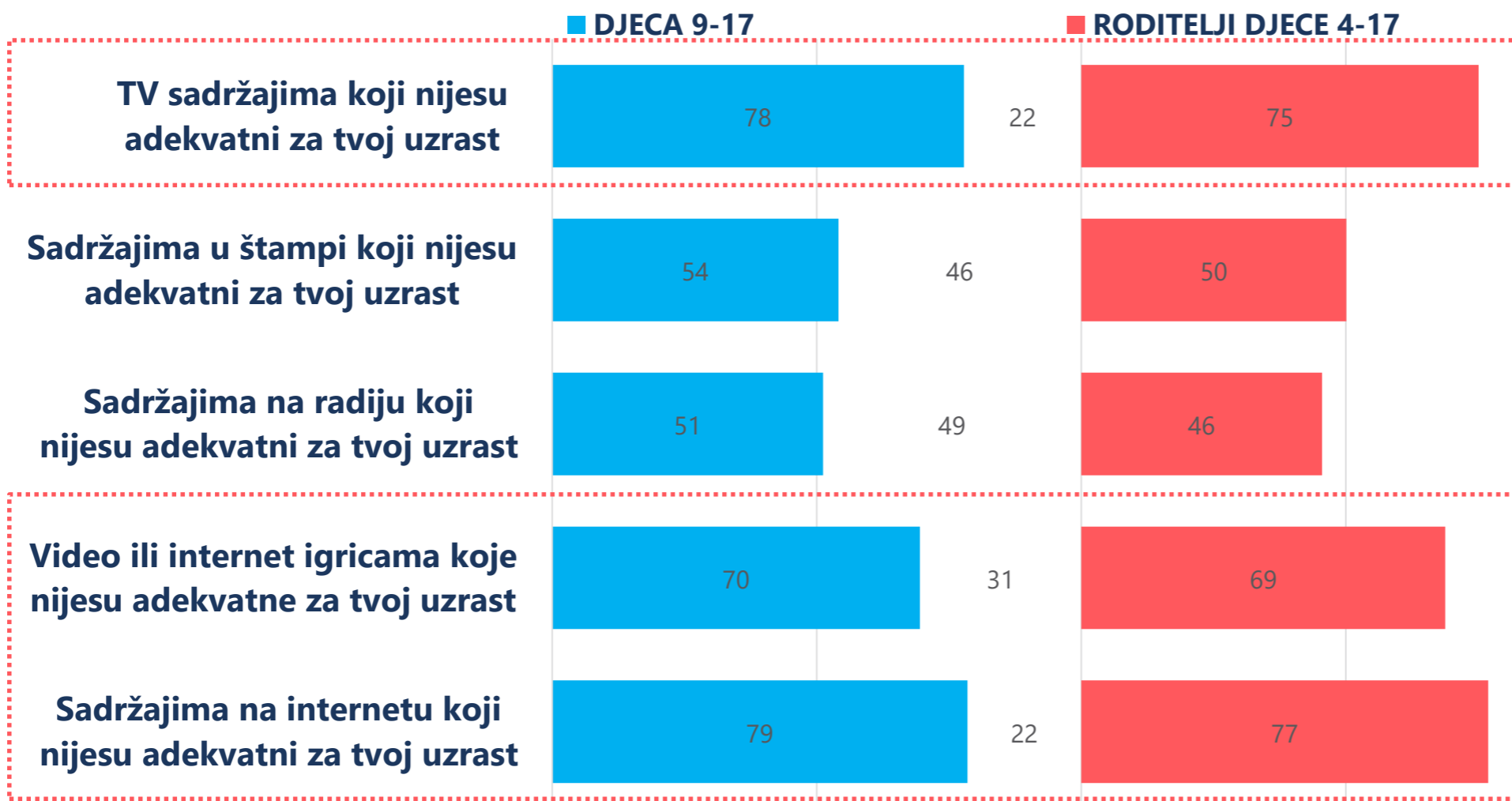
Svako peto dijete i svaki četvrti roditelj kažu da nema pravila niti ograničenja o korišćenju medija

Većina djece (oko 60%) kaže da se oba roditelja bave postavljanjem i provjeravanjem poštovanja pravila o korišćenju medija

KOLIKO ČESTO RODITELJI RAZGOVARAJU S DJECOM O NEADEKVATNIM MEDIJSKIM SADRŽAJIMA?

PROCJENA RODITELJA I DJECE – prikazani % ODGOVORA REDOVNO I UČESTALO

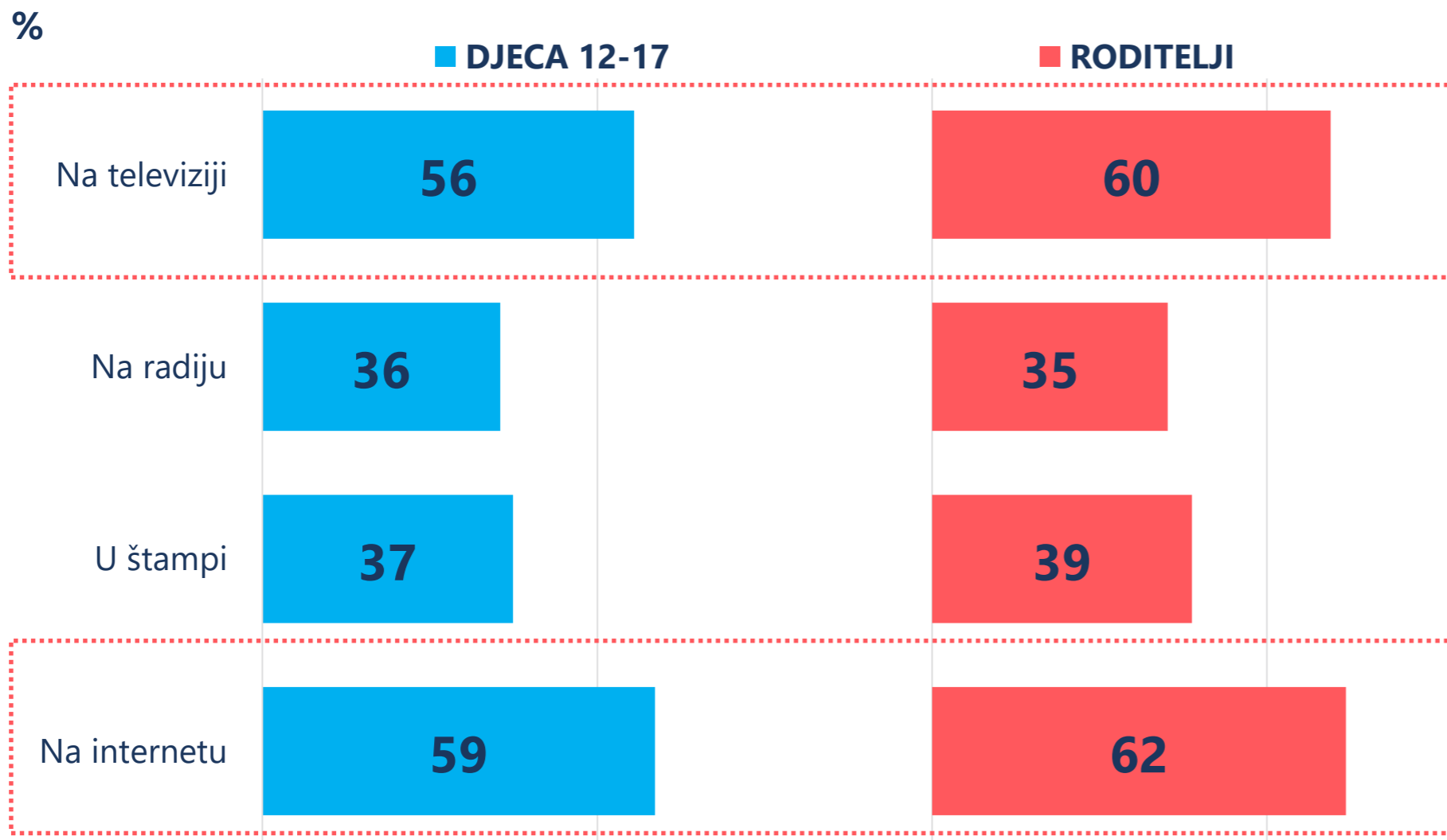

Većina roditelja redovno razgovara o neadekvatnim sadržajima na internetu, TV i video igricama; dok svaki drugi roditelj redovno razgovara o neadekvatnim sadržajima u štampi i na radiju.

Djeca ovo potvrđuju u sličnim procentima.

KOLIKO ČESTO RODITELJI SAVJETUJU SVOJU DJECU O NEADEKVATNIM MEDIJSKIM SADRŽAJIMA U RAZLIČITIM MEDIJIMA?

PROCJENA DJECE I RODITELJA – prikazani % odgovora: redovno i učestalo

6 od 10 roditelja tvrdi da redovno savjetuje dijete o neadekvatnim medijskim sadržajima, a to potvrđuje skoro isti procenat (56%) djece uzrasta 12-17 godina.

Fokus ovih razgovora je najprije na neadekvatnim sadržajima na internetu i TV-u.

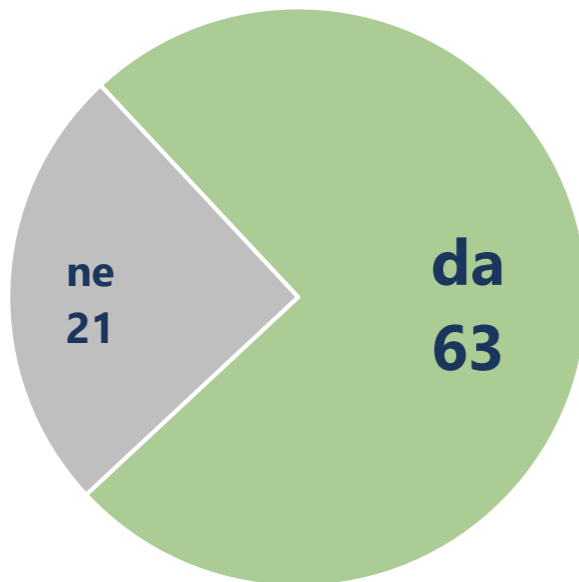
Da li ikada dajete informacije ili savjete svom djetetu kako se ne bi izlagalo medijskim sadržajima na (MEDIJ) koji nijesu adekvatni za njegov/njen uzrast?
Da li su ti roditelji ikada dali informacije ili savjete kako da se ne izloži medijskim sadržajima na (NAZIV MEDIJA) koji nijesu adekvatni za tvoj uzrast?

VJERUJU LI RODITELJI DA BI IM SE DJECA OBRATILA U SLUČAJU IZLOŽENOSTI NEKOM MEDIJSKOM RIZIKU?

PROCJENA DJECE I RODITELJA – prikazani %

PROCJENA RODITELJA

Da li bi se nekom obratio/obratila

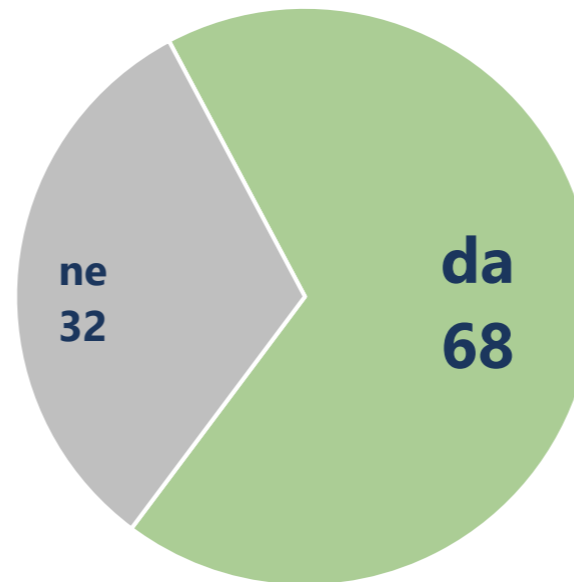
Kome?

■ RODITELJIMA ■ NEKOM DRUGOM

STAV DJECE 12-17

Da li bi se nekom obratio/obratila

Kome?

■ RODITELJIMA ■ NEKOM DRUGOM

63% roditelja vjeruje da bi im se njihova djeca obratila u slučaju da su izložena nekom neprimjerenom medijskom sadržaju.

68% djece bi se obratilo nekome, ali svako peto dijete o tome ne bi razgovaralo s roditeljima.

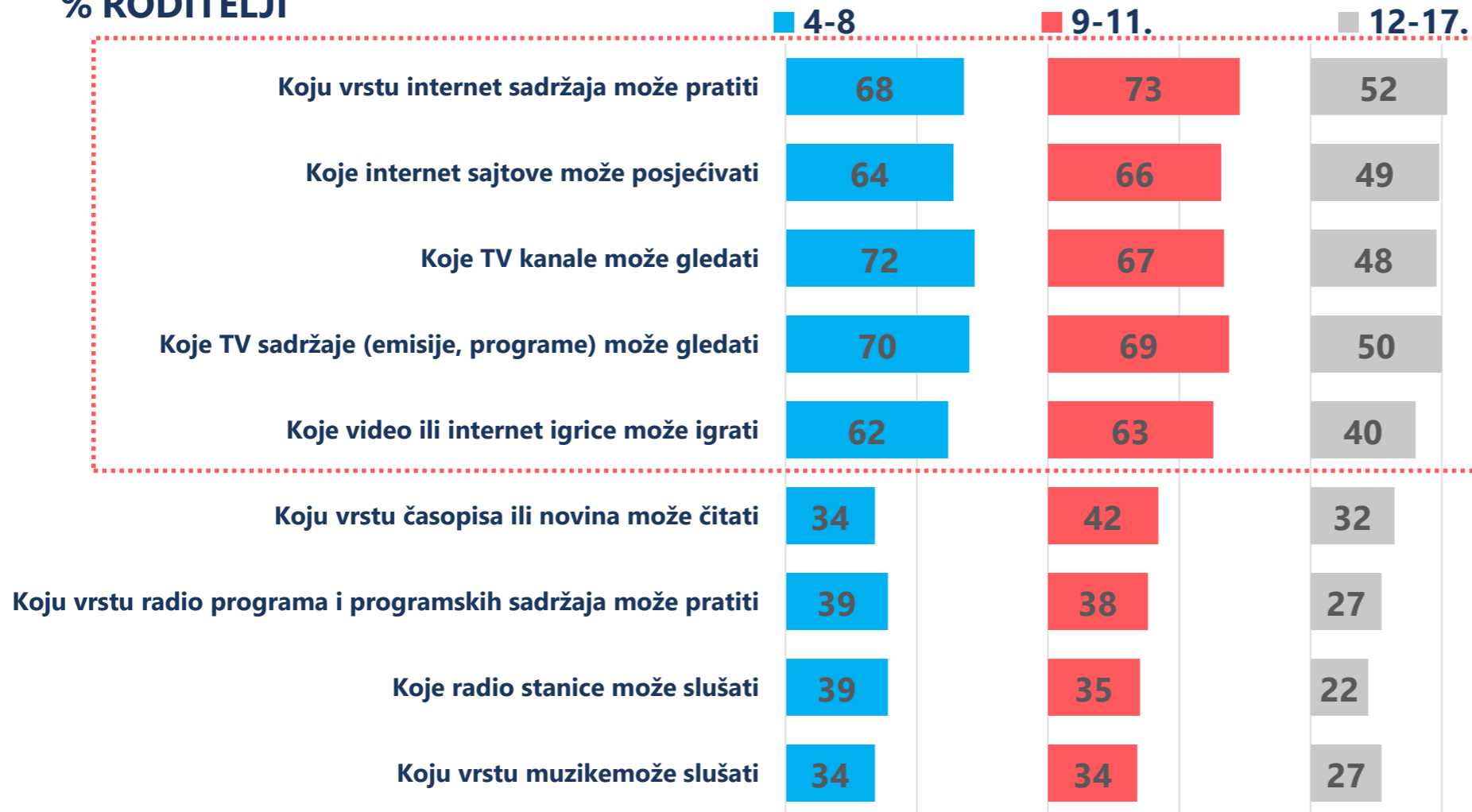
Kada bi na primjer: pratio/pratila TV, čitao/čitala magazine, slušao/slušala radio ili bila/bio na internetu, i ukoliko ugledaš/čuješ/saznaš nešto što te uznemiri, zabrine ili nešto što ti se ne sviđa, da li bi se nekom tim povodom obratio/obratila?/Kome bi se prvo obratio/obratila?

N= 1050 roditelja djece uzrasta 4 do 17 godina; N=324 djeteta uzrasta 12-17 godinn

KAKVA PRAVILA I OGRANIČENJA RODITELJI POSTAVLJAJU DJECI U VEZI SA KORIŠĆENJEM MEDIJA?

PROCJENA RODITELJA – prikazani % ODGOVORA

% RODITELJI

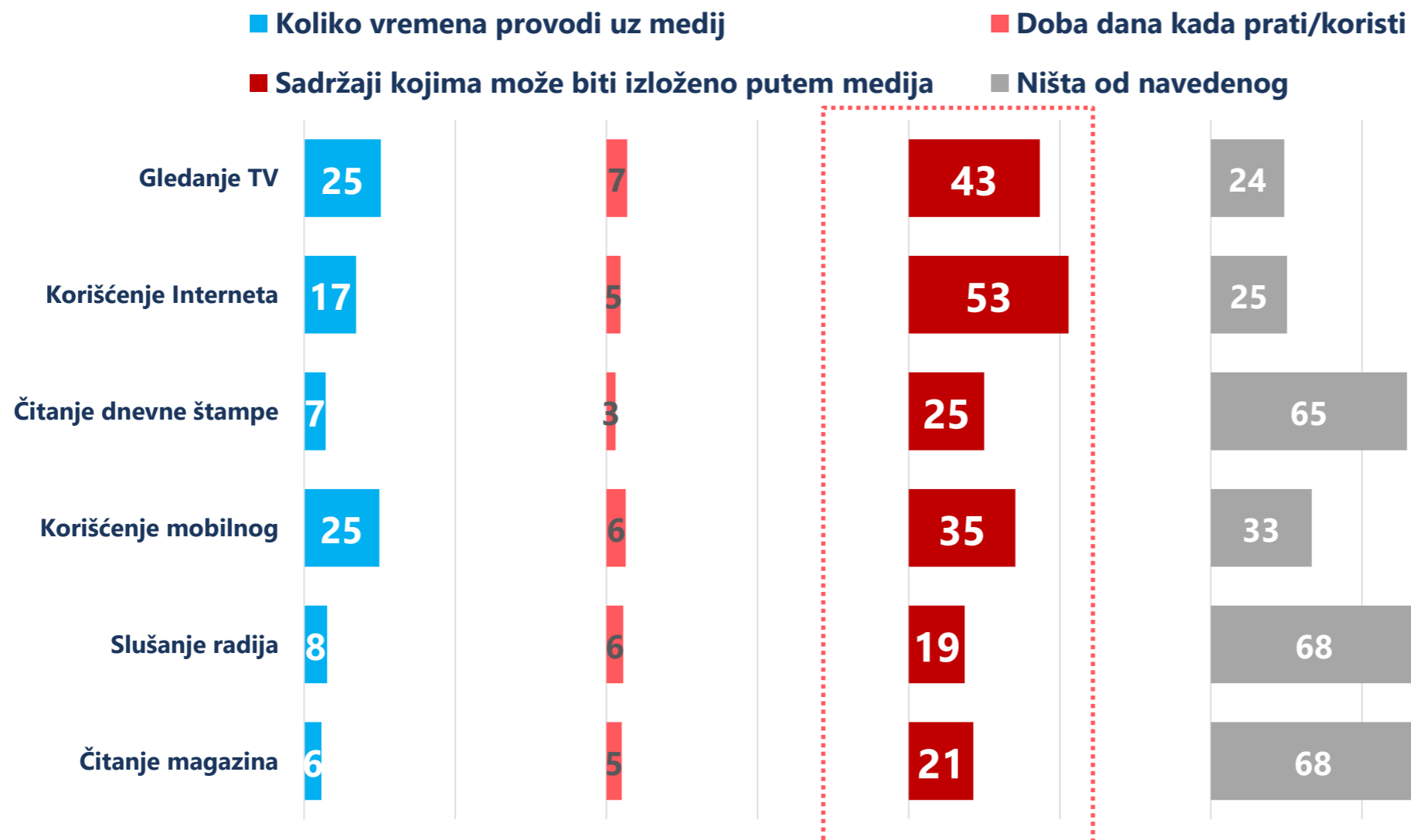

Roditelji su u svojim pravilima i ograničenjima uglavnom fokusirani na izbor medija i medijskih sadržaja.

Njihov fokus je uglavnom na televiziji i internetu, a pravila i ograničenja postaju fleksibilnija i manje učestala s većim uzrastom djeteta.

ŠTA RODITELJE NAJVIŠE BRINE KADA JE U PITANJU KORIŠĆENJE MEDIJA OD STRANE DJECE?

PROCJENA RODITELJA – prikazani % ODGOVORA

**RODITELJE PRIJE SVEGA
BRINE SADRŽAJ KOJEM
DJECA MOGU BITI
IZLOŽENA!**

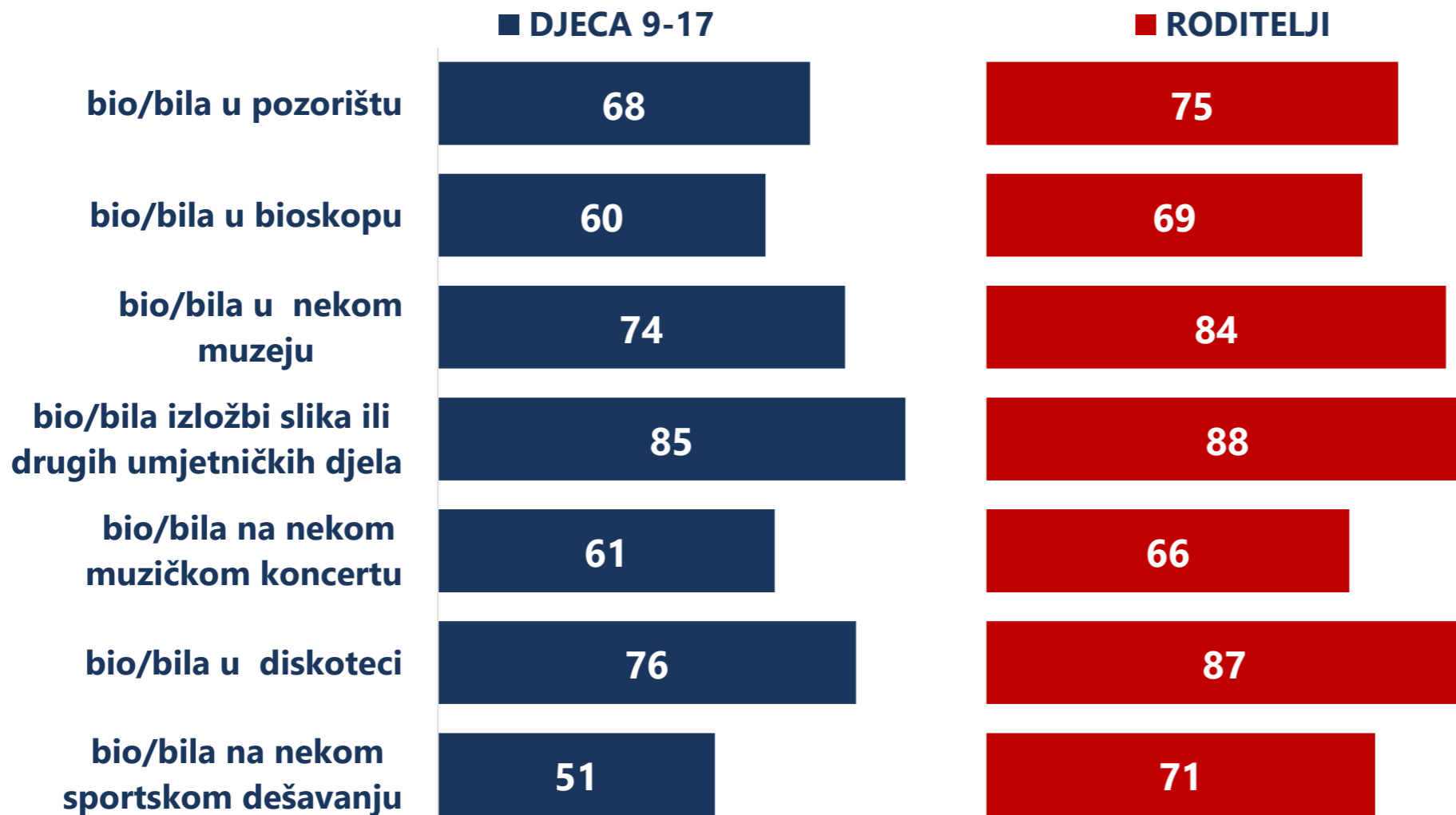

**Za kraj,
riječ-dvije
i o kulturi**

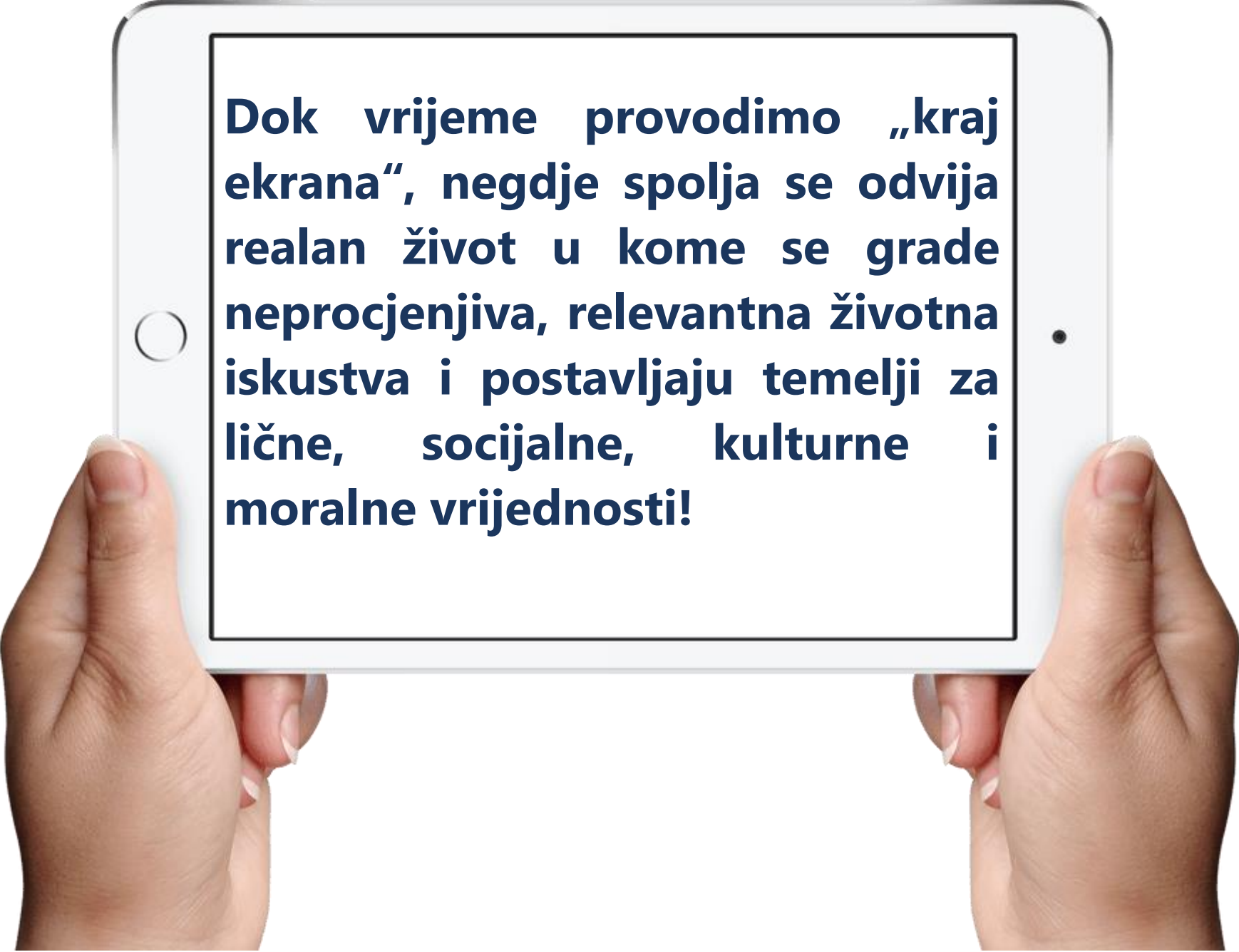
KOLIKO ČESTO RODITELJI I NJIHOVA DJECA POSEĆUJU KULTURNE DOGAĐAJE I DEŠAVANJA?

PROCJENA RODITELJA I DJECE – prikazani % ODGOVORA NE U POSLJEDNJIH 12 MJESECI

KRIZA KULTURE ZA DJECU, MLADE I RODITELJE:

Većina djece i roditelja tokom posljednjih godinu dana nijednom nije bila u pozorištu, bioskopu, muzeju, na izložbi slika..

A pair of hands is holding a white tablet computer. The tablet's screen is framed by a black border and contains a block of text in a dark blue, sans-serif font. The text discusses the contrast between digital screen time and real-world experiences. The background is plain white.

Dok vrijeme provodimo „kraj ekrana“, negdje spolja se odvija realan život u kome se grade neprocjenjiva, relevantna životna iskustva i postavljaju temelji za lične, socijalne, kulturne i moralne vrijednosti!

